

72752

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ORTA ÖĞRETİMİMİZDEKİ HALK OYUNLARI ETKİNLİKLERİ
ÜZERİNE GÖZLEM VE ÖNERİLER**

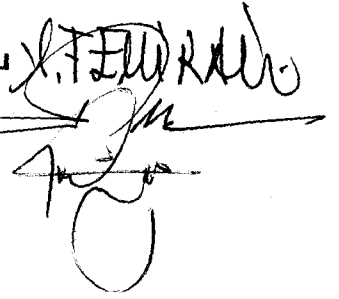
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ŞENGÜL TEMEL

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 12.10.1998
Tezin Savunulduğu Tarih : 19.10.1998**

**Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Afşin Emiralioglu
Diğer Jüri Üyeleri : Doç. Fikret Değerli
Yrd. Doç. Dr. Gökten Ay**

EKİM, 1998-10-26

ÖNSÖZ

Araştırdığımız konuda amaçlanan ve uygulanmak istenen husus halk oyunları konusunda verilecek eğitimin ortaöğretimden itibaren uygulamaya konulmasının zorunluluğunu tesbit etmek ve yapılması gerekenleri ortaya çıkarmaktır.

Araştırma çalışmalarımızı eğitimcilere ve öğrencilere yöneltilen sorular olmak üzere iki grupta topladık. Böylece, öğretmenlerin halk oyunları konusundaki yeterliliklerini ve gelecek nesillere aktarılmasındaki düşüncelerini, öğrencilerin de halk oyunları konusundaki ilgi ve isteklerini tesbit ettik. Bu sayede bu bilgiler ışığında eksiklikleri, olumlu-olumsuz yönleri belirlemeye çalışarak sonuç bölümünde bir değerlendirme yaptık.

Çalışmalarında bana yardımcı olan Danışman Hocam Sayın Yrd.Doç.Afşin EMİRALİOĞLU'na, Türk Halk Oyunları Araştırma Görevlisi Sayın Nihal CÖMERT'e, T.R.T. İstanbul Radyosunun Halk Müziği Prodüktörü Sayın Nilgün PARLAK'a, Yrd.Doç.Dr. Göktan AY'a, Haluk TEMEL'e, Serdar ELMAS'a ve Anketleri cevaplandıran öğretmen ve öğrencilere teşekkürü bir borç bilirim.

Ekim 1998

Şengül TEMEL

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET	v
SUMMARY	vi
BÖLÜM 1. GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 2. TÜRK HALK OYUNLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER	3
2.1. Türk Halk Oyunlarının Tanımları	3
2.2. Halk Oyunlarının Tarihçesi	14
2.3. Halk Oyunlarının Günümüzde Oynanış Nedenleri ve Türlere Göre Sınıflandırılması	19
2.4. Yurdumuzdaki Halk Oyunları Çalışmaları.....	27
2.5. Atatürk ve Türk Folkloru	32
BÖLÜM 3. ORTA ÖĞRETİMİN AMAÇLARI.....	36
3.1. Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri Doğrultusunda Görüşleri.....	36
3.2. İlköğretim Okullarında Türk Halk Oyunlarının Seçmeli Ders Olarak Uygulanmaya Konulması.....	37
3.3. Orta Öğretimde Çocukluk, Gençlik Dönemine (11-21 yaş) Genel Bakış	39
3.3.1. Sosyal Gelişim.....	39
3.3.2. Motor Gelişim	43
3.3.3. Çocuk ve Oyun Kuramları	46

BÖLÜM 4.	HALK OYUNLARI ÖĞRETİCİLERİNDE VE ÖĞRENCİLERİNDE BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER.....	50
4.1.	Öğreticilerin Özellikleri.....	50
4.2.	Öğrencide Olması Gereken Özellikler	52
BÖLÜM 5.	KENDİ ÇALIŞMAMIZ.....	53
5.1.	Araştırma	53
5.2.	Metod.....	53
5.3.	Seçilen Gruplar ile Değerlendirme.....	54
5.3.1.	Gruptaki Eğitimcilerle Yapılan Anket Değerlendirmesi	54
5.3.2.	Öğrencilerle İlgili Anket Değerlendirmesi.....	61
SONUÇLAR VE ÖNERİLER		68
KAYNAKLAR.....		75
EKLER.....		77
ÖZGEÇMİŞ		81

ÖZET

Türk Halk Oyunlarımız geçmişten günümüze kadar yaşattığımız ve çocuklarımızın geleceğe taşıyacağı en köklü kültürümüzdür. Yöre insanımızın duygu, düşünce, istek ve coşkuları büyük bir incelikle oyunlarımıza yansıtılmıştır.

Oyunlarımızda milletçe yaşadığımız bu yoğun duyguları küçük yaşlarda çocuklara benimsetebilmek ve milli kültür bilincini oluşturabilmek için bu çalışmaların ders olarak orta öğretim düzeyinde başlatılmasında yarar görülmektedir. Çünkü folklor ve folklorun kadrosu içersinde yer alan halk oyunları insanları birbirine yaklaştıran, dünya kardeşliğini ve dostluğunu pekiştiren en etkili pozitif bilimlerden birisidir.

Halk oyunları kişinin topluluğa katılmasını ve işbirliği yapmasını, grup disiplinine uyumlu bir şekilde hareket etmesini sağlayan bir etkinlik ve sanat dalıdır. Bu dönemde öğreneceği şeyler, hayata bakış açısını olumlu yönde etkileyecektir.

Folklorun ve halk oyunlarının bu olumlu özellikleri göz önüne alınarak öğrencilere olumlu nitelik ve özellikler kazandırmak, yetiştiricilerin sorumluluğundadır.

SUMMARY

OBSERVATIONS AND SUGGESTIONS ON THE ACTIVITIES OF FOLK DANCES IN TURKISH SECONDARY EDUCATION

Folk dances have taken an important place in people's life since old ages. The people who lived in prehistoric times had to survive : They were to protect themselves against wild animals, to hunt them, to fight between themselves. After all these difficult and dangerous events, they cheered up making various body movements such as jumping to celebrate their victory. This is the initial and primitive form of dance. Then feelings and reasons creating the dance developed with music. As a result of this the dance varied to different forms.

Becoming a tradition, dance in Turkish society is a very important cultural reservoir.

Turkish Folk Dances, in our principal cultural entity, which is a way of living for us, represent us from the past up to now.

Folk dances long since been a vitally important element of community life, hitherto preserving their cementing effect of people. The primitive people gave a struggle to survive in a hostile environment vulnerable to predators in the midst of abundance of dangers. Take a cave man as a quintessence, after a trying show of struggle with often unfriendly nature as long as the day light lasts, returning to their home victoriously bearing their hunt could not take themselves to express the inner reflection of joy to overcome and prevail over the external world; there, such boosting energy of joy gave birth of dance or play-dance, clumsy jumping around and coarsely joking was then, of course, yet unequivocally, in the course of the time promoted itself to be one of the highly matured human expression.

Such innocent mixture of dance-play it gradually become a disciplined form of art by combination of music and aesthetics, multiplying and diverting in type and kind under influence of all material or spiritual events and conditions.

In Turkish societies too dance was a national treasure, enriched by traditions and become a vast wealth of people to enjoy millenniums to come.

In modern times folk dances also a means of lively expression a reciprocal exchange of ethnic identity, creed and beliefs, relationship to nature, communal and inter-personal relations, as combined with music availing the elements of culture passed on to progeny. It's under the responsibility of the specialists to protect this entity properly, to teach it and make it survive, by guarding it truly in accordance with it's origin. The fact that the instructors and trainers of Turkish Folk Dances are cocious and have broad knowledge and protect this cultural inheritance. Play an important role in transferring these dances to the future generations properly.

Our Folk Dance which is a part of our national culture haven'ts been thought and, developed as it's needed and it hasn't been possible to make use of them sufficiently as it hasn't been handled in our country in a systematic way for a particular purpose and hasn't received the required approach and contribution in the basis of the state. It will be proper to say that while the folk dances are being tried to be survived and developed by the particular attempts and efforts of those who are fond of them, the contributions of some people. Associations, schools and universities helped for the development of it during this period.

Because of the deficiency of scientific studies, our dances have degenerated an begun to disappear.

Folk dance is one of the most important factors which reflects people's style and their beliefs combining with music and help to transfer along generations and introduces our cultural values to new generations.

The contribution of folk dances to the international cultural an artistic

affairs is already known. In our period which the means of communication have so much the developed, the joining and uniting aspect of folk dances will only be possible with the success of scientific study and education.

The individual acquire its most important qualities from the community, for, the community constantly effect the person, infuse to him/her its language, dialect, values, morals, esteemed means of behaviour patterns, etc. Thus, the person almost always become socialised according to directions of the community its lives in. In another words, socialisation occur specifically for a given individual in a given community at a given period of time. For instance; a new born Turkish baby gradually becomes socialised by learning Turkish language, Turkish national customs and tradition and overcoming Turkish ideals.

Social environments forming a socialised individual in a community many in number. Each environment contributing to learning process of the individual has such qualities. The first social environment of an infant is his/her family. The first educators of the inquisitive little creature are the loving parents which followed by environment of friends, school, occupation, religious and political environments of interest. There and then the raw individual gradually mature and his/her personality attain full statue. Although the environments may be similar to each other the personalities growing in them be entirely different, for the obvious fact of differing capabilities and insight of people. In addition, no one being effected from the same environment in the same way and degree. That means, there can be no living persons whose social lives completely identical to each other. The individual is born not with an established personality but as a tabula rasa nurturing basic qualities to become one, then, the culture takes over to work on such person, and procedure of socialization takes place.

Adolescence is a period of a person in which he/she changes and grows up physically and psychological. In this period, they seem joker, self-confident and they look down, on other people. However, their world of feelings is the other way round. This is the period, teenager has least self-confidence and needs more help. In these ages, it is necessary to have definite dealings for his/her socialization and for consolidating his/her

self-confidence. Folk dance is one of these important dealings. In our country, at the beginning of this educational year, "Folk Dances" was accepted as a elective course in elementary and secondary schools. This application is believed to maintain our national cultural values and to keep them up. It lets to concentrate new generations on our cultural products and makes them more social. In addition, this application will be effective on construction and reinforcement of our national unity and cooperation.

Folk dances will allow teenagers to be in social relations continuously. Adolescent, who has a huge energy, will be discharged and he/she will keep him self/her self out harmful behaviors by means of folk dances. So far, it was enough to get a "trainer certificate" from some associations to be a trainer by using relationships, but it is clear that people who has this kind of certificate, in other word, the people who had no knowledge about stage organizing, taught new arrangements of dances before their authentic forms, chose wrong costumes, ha been harmed our folk dances. This couosed to ecrease young people's interest in our folk dances.

To prevent these negativeness' and to transfer our folk dances to new generations correctly, "Folk Dances Teachers and Trainers" have to have some personnel characteristics. They are the following :

- to love people
- to enjoy his/her job
- to be humble
- to make friendships
- to have ability to teach and to illustrate
- to have knowledge of anatomy
- to be a good listener

- to have ability at rhythm
- to have ability at music
- to benefit stage techniques
- to know well the trainees' physical and psychological characteristics.

- to play at least one instrument
- to know well the regional characteristics
- to know the authentic forms of folk dances
- to be able to modernize the dances
- to have an academic degree
- to be patient
- to be an researcher
- to be conscious
- to have formation to be a teacher or trainer.

Below are main characteristics of people who want to dance :

- to be willing to learn
- to be an researcher
- to have principles

- to have definite physical building and performance.

Results of questionnaire indicate the reasons of learning our folk dances. They are the following :

- to learn products of our culture
- to have new friends
- to teach after learning
- to join in competitions
- to travel
- to make sparetimes useful and meaningful
- to prove himself/herself

Folk dances require ability and knowledge in terms of artistic value. For this reason, training and education should be considered with care and systems, methods and rules should be pointed out.

Today, the aim of training of folk dances in a lot of secondary schools is to make the schools known and popular by the public, besides the other things. Course of folk dances, which was put into educational programmes as an elective course by National Educational Ministry, will have been better places by the help of conscious teachers and trainers.

As a result of all these research and assessment, determination was made as to the folk dancers are more wholesome in social activities, having more companions, having better and speedier adaptability to new group of friends, less degrees or pyschotism, encountering minimal amount of dilemmas in terms of neurotism and being a much desirable social level of life and high degree of acceptability in comparison to non-performers.

We came to a conclusion that, the city inhabitants being adversely effected from environmental pollution, noise, hustle and bustle of the daily struggle are seeking means to get-a way from such physically and psychologically languishing effects of contemporary life in quest of experiencing feeling of belonging to their roots in such cosmopolitan milieu, where folk dancing represents itself as an easy solution to escape tension. By doing so they either assist subsistence of their cultural heritage or better themselves in their respective professions by easement in body and spirit. Such important characteristics of folk dances even more evident onto students. Having busy studying schedules the students committing themselves to folk dances were proven to be extremely relaxed and get rid all their intellectual fatigue.

The knowledge of folklore and folk dances is given in "Personal and Collective Activities" course two hours a week. In this course, teenagers will learn Turkish Folk Dances and will realize their abilities.

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Oyun çocuğun yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. Çocuğa mutluluk ve rahatlık duyguları yaşatır. Deneyimlerini tekrarlayarak, çevreyi taklit ettiğı görülür. Oyun aracılığı ile çocuğun kendisini duygu ve davranışlarıyla başkasının yerine koyar, buna da empati denir.

Türk toplumunda oyun, yüzyıllar boyunca gelenek halini alarak devam eden bir kültür hazinesidir. Bu kültür hazinesinin nesilden nesile sağlıklı bir şekilde aktarılması için eğitim ve öğretim kurumlarına düşen görev ve sorumluluklar bu çalışmada açıkça ortaya konulmuştur.

Orta öğretimde seçmeli ders olarak konulan "Halk Oyunları" dersi gençler üzerinde olumlu etkiler yaratarak kültür değerlerimizin yaşatılması, yaygınlaştırılması, sevdirmesi, dostluk ve arkadaşlık ve yardımlaşma duygularının geliştirilmesini olumlu yönde etkileyecektir.

Çalışmanın ikinci bölümünde halk oyunları hakkında genel bilgiler, halk oyunlarının oynanış nedenleri, oyuncu seçimi gibi konulara yer verilmiş, türlere göre sınıflandırılması yapılmıştır. Ayrıca Atatürk ve Türk Folkloru konusu ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde ortaöğretimin amaçları, çocukluk ve gençlik dönemlerine genel bakış, çocuğun sosyal ve motorsal gelişimi konularından bahsedilmiştir.

Araştırmanın dördüncü bölümünde, halk oyunları öğretici ve öğrencilerinde olması gereken özellikler ele alınmıştır.

Araştırmanın beşinci bölümünde ise test bulguları değerlendirilmiştir. Bu tez, sonuç ve öneriler bölümü ile tamamlanmıştır.

BÖLÜM 2

TÜRK HALK OYUNLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

2.1. Türk Halk Oyunlarının Tanımları

Halk oyunları, eski çağlardan beri insanların hayatında önemli bir yer tutmuş ve günümüze kadar gelmiştir. İlkel zamanlarda yaşamış insanlar yaban hayvanlarından korunmak, onları avlamak, birbirleriyle savaşmak mecburiyeti içinde zor bir yaşam mücadelesi veriyorlardı. Çoğu zaman zor, tehlikeli ve yorucu geçen bu uğraşmalardan sonra zaferle dönen insanlar sevinçlerini tepinerek, sıçrayıp hoplayarak, coşkun hareketlerle kutlamaktan büyük zevk duymuşlar. İşte oyunun ilk ve ilkel şekli budur. Daha sonra oyunu meydana getiren duygular ve olgular gelişerek, müzikle bütünleşerek belirli bir düzene girmiş ve birçok olayların da etkisiyle çeşitlilik arz etmiştir. Türk toplumunda oyun; yüzyıllar boyunca bir gelenek halinde devam eden çok geniş bir kültür hazinesi halini almıştır.⁽¹⁾

İnsanın varlığını sürdürebilmesinde en önemli etken, doğa ile savaşımında doğaya yenik düşmemesi özelliğidir. İnsanın doğa ile savaşımında, kendi gücünü fark etmesi; bunun insana kazandırdığı maddi ve manevi kültür değerleri, belli bir birikimi oluşturur. Bu birikim uygarlık tarihimizdir.

İlk insanların doğa ile ilişkilerinde kullandıkları araç ve gereçler çok

(1) ATAMAN, Sadi Yaver; "Türk Halk Oyunları", Barlar, İstanbul 1977, s.23-24

ilkeldi. Doğa olaylarını algılayamıyor ve değerlendiremiyorlardı. Toplu yaşıyor ve bu yaşama biçiminden güç alıyorlardı. Davranışları ortak düşünceye, o toplumun ortak çıkarlarına, isteklerine bağlıydı. Henüz birey olma bilincine erişememişlerdi.

Bu ilkel dönemlerinde insanlar doğa olaylarının neden-sonuç bağıntısını kuramadıkları için belli bir yaratıcı aramışlar; olguları somutlaştırmak, kişileştirmek eğiliminde olmuşlardı. O zaman da algılayamadıkları, bir nedene bağlayamadıkları olguları, mistik kuvvetlerle açıklıyorlardı. Somutlaştırdıkları varlıklara, nesnelere karşı bir saygı duyuyorlardı. Buna "kült" diyoruz. Bu kültle bağlı olarak da tapınmalar, dinsel tören ve büyüler geliştirmişler; bunları gelenekselleştirmişlerdi.

Bu dönemde bilim öncesi bilim olan söylenceler, mitologya oluştu. Bu inanış ve değerlere bağlı sanat yaratımlarında da danslar (oyunlar), danslı törenler önemli bir yer tutuyordu. Bu dinsel törenlerin sözlü bölümü mitoslardan, somutlaştırılan kavramı anlatan nesne ve eylemler de ritüellerden oluşurdu. Böylece, bu geleneksel işlemler sanatlarına da yansdı.

Zamanla toplumsal üretim gelişip, tüketim farklılıklarının oluşması sonucu toplumsal örgütlenme, gelenek ve toplumsal alışkanlıklar, aile yapısı ve akraba ilişkileri oluştu. İnsanların artık soyutlama yetileri gelişti; doğa olaylarını algılayabiliyor ve bir nedene bağlayabiliyordu ve nesneleştirdikleri doğaüstü güçle de açıklıyorlardı.⁽¹⁾

Bu gelişim süreci içinden geçilip günümüze gelindiğinde ilkel dönemlerdeki yaşama biçimleri değişti. Ancak geçmişteki yaşamlarından

(1) a.g.e., s.3

kopmaları bütünüyle imkânsızdı. Bu değişim eski yaşama biçiminden bütünüyle kopmak yerine, farklılaşma şeklinde oldu. İlkel dönemlerdeki büyüü, dinsel törenler ve geleneksel işlemlerin temelini oluşturan dansları; kötü ruhları kovmak yerine, ortak iş yapma, birbirinden güç alma, dostluk, iyi niyete dayalı tensel dokunuş ihtiyacı, iş bölümünün sağlanması ve anlatılması, dayanışma, yaşadıklarını anlatmak için dans ettiler. Böylece halk oyunları, dinsel kökenli törenler yerine, toplu yaşama coşkusu anlatır hale geldi.

Anadolu folkloru da bu varoluş koşullarından ayrı düşünülemez. Anadolu insanı Orta Asya'dan Anadolu'ya yerleşinceye değin ve Anadolu'da geliştirdiği uygarlıklar süresince birçok eski kültürden etkilenmiştir.⁽¹⁾

Zaman içinde bu etkilenmelerin kaynakları, dansların doğuş anlamları, amaçları unutulmuş ama danslar günümüze değin ulaşabilmiştir. Anadolu'da da dans geleneğinin çok eskilere dayandığını, eski uygarlıkların resimlerinden, heykel ve duvar kabartmalarından anlıyoruz.⁽¹⁾

Folklorumuz incelendiğinde her alanında dinsel etki ve izlere rastlamamız olağandır ve bu etkiler önemli bir yer tutmaktadır. Mani, Şamanizm ve İslam dini Anadolu folklorunu dönemler içersinde etkileyen faktörlerdir. Kadın ve erkek ilişkilerini sınırlayıcı bir özellik taşıyan İslam dininin köylü danslarını pek etkilemediğini açıkça görmekteyiz. Günümüzde dahi halk dansları incelendiğinde dinsel ve büyüsel özelliklerin izlerini görmek mümkündür.

Sadi Yaver Ataman'a göre milletlerin kültürel özelliğini meydana getiren unsurlar arasında, musiki ve oyun, toplum hayatının her çeşit

(1) a.g.e., s.3

(1) a.g.e., s.4

faaliyetlerinde yer alan sanat çeşitleri içinde, oluşum ve ifade zenginliği bakımından, en eski ve renkli bir kaynaşma vasıtası olmuştur. Tarih boyunca da önemini korumuş ve korumakta devam etmektedir.⁽²⁾

Oyun, bir hareket ve mimik sanatıdır. Mânâda mûsikîden ayrı düşünölemeyeceği için, insan topluluklarının ve ırkının büyük sentezi bu iki sanat varlığında görülür.

Ataman folklorun, halk kültürünün ince değerlerini ortaya koyan bir bilim dalı olduğunu ve burada önemli olanın halk kavramı olduğunu söylemektedir. Kısaca geleneklerine ve törelerine bağlı, çoğunluğu kırsal bölgelerde yaşayan toprak insanları, şehirde, genellikle kenar semtlerde yerleşmiş olan orta tabakaya "halk" denmektedir. Gelenek ve törenlerin ve bu törelere ait kalıntıların birleşmesinden meydana gelen halk kültürü, halk toplulukları arasında, müstesna yaradılışa sahip zevkte ve kültürde üstünlük gösteren, folklor anaları, folklor babaları diyebileceğimiz kimseler tarafından ortaya konulan bilgi hazinesidir. Kaynağını tarihten, dil, din, düşünce, ahlâk, sanat geleneklerinden ve halk bilgisinden alan esaslı unsurda milli kültürdür.⁽³⁾

Tarih, olayları daha çok objektif ölçülerle değerlendirirken, folklor ve dolayısı ile oyunlarımız ve türkülerimiz olayları duygusal açıdan da araştırmaya önem vermiştir. Bar oyunları, halaylar, zeybek, seymen oyunları mûsikîleriyle de bir savaş ve kahramanlık olayını, ya da bir kıtlık, bereket, bir afet, bir faciayı, büyük bir aşkı anlatan ve canlandıran adeta tarih belgeleridir.⁽²⁾

(2) ATAMAN, Sadi Yaver; "III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri", III. cilt Halk Müziği, Oyun, Tiyatro, Eğlence, Ankara 1987, s.39

(2) a.g.e., s.40

Halk oyunlarımız incelendiği zaman dinsel törenler, eğlence içerikli, gerçek yaşamdaki olayları anlatan bir çok oyunlarla karşılaşırız ki bu da bize zengin bir oyun kültürüne sahip olduğumuzu gösteren en büyük kanıttır.

Aslında ibadeti sembolleştiren törenimsi oyunların bir çoğu, gitgide tabiatın çeşitli ifade vasıtalarıyla kaynaşarak uygun bir ifadeye dönüşmüş ve estetik bir mahiyet ve soyluluk kazanmıştır. Yine birçok oyunlarda şenlik unsuru olarak, bir takım âdet gelenek ve inançlara bağlı bir düzene girmiş, toplumun yaşama şartlarına göre biçim ve anlam kazanmıştır. Sözelimi Bursa'nın kılıç-kalkan oyunu. Ordu hayatından ve savaş usullerinden sembolize edilmiştir ve yine İnebolu'nun Çardak oyunu, gemici hayatından oyunlaştırılmıştır. Sivas'ın madımak denilen oyunu, Adıyaman'ın galuç oyunu, biri kırdan yetişen bir toprak ürününün toplanmasını, köy iş hayatını ve bereketi temsil eder. Biri de, bir kıtlık olayını, tarlada çalışan insanların mücadelesini, bolluğa kavuşmanın sevincini, çeşitli safhaları ile temsil etmektedir. Urfa'nın kımıl halayı tahıl ürünlerine musallat olan bir böcek mücadeleyi anlatan ve temsil eden bir bale pandomimidir denilebilir. Çeşitli zeybek ve seymen oyunları, cirit oyunları, hatta yağlı güreş, karakucak güreşleri ve onların mûsikîleri hiçbir milletin ne folklorunda, ne mûsikîsinde, ne de tarihlerinde olmayan kahramanlık ve yiğitlik gösterileridir.⁽²⁾

Sadi Yaver Ataman'a göre halk oyunlarımızın %10'u bar, %30'u halay, %15'i zeybek ve seymen oyunları, %8'i horon ve sallama, %7'si hora ve karşılama, %17'si kaşıklı, zilli ve çeşitli kırık oyunlar ile köçek oyunları, %9'u taklidi oyunlar, köy seyirlik orta oyunları ve iş hayatı ile ilgili oyunlar, %4'ü davullu, çomaklı, silahlı, ateşli ve çeşitli araçlarla oynanan sportif oyunlar olarak sınıflandırılmıştır.

(2) a.g.e., s.41

Bütün bu oyunlardan başka ateş, su, toprak, ağaç kültürü ile ilgili oyunlar, evlenme, düğün ritleri ile ilgili oyunlar, yaren, dernek, özel toplantılar oturak ve sıra oyunları, arfana (erfane), barana gibi kır ve oda oyunları, hayvan taklidi, masklı oyunlar, mevsimlerle ilgili oyunlar, samahlar vs. gibi çeşitlilik gösteren folklor hareketleriyle, bu zengin kaynaşma karşısında verilen rakamların ne kadar yetersiz olduğu kolayca anlaşılabilir.

Enver Keskin'e göre ise insanlar daha ilk çağlarda avladıkları hayvanların postlarına bürünüp, hareketlerine öykünerek, coşku ve utkularını kişisel ya da toplu danslarla dile getirmişlerdir. Tanrı diye nitelendirdikleri doğa olaylarını (rüzgar, şimşek, yağmur v.b.), varlıklarını (bitki, hayvan) memnun etmek amacıyla dans etmişlerdir. Örneğin, ilkel topluluklar yıldırım düşmesi karşısında tanrıların kendilerini cezalandırdıklarını sanıp, yine tanrılarına hoş görünmek için adaklar adayarak dansetmişlerdir. Böylece iç dünyalarının kötülüklerden arınacağına inanmışlardır. Kimi zaman sağlıklı olmanın gereği için kimi zaman tanrılarına karşı kulluk görevlerini yerine getirmek için, kimi zaman da yarar sağlayan doğa olaylarına sevinerek, bu sevinçlerini danslarla dile getirmişlerdir. Bunların dışında bilinçsiz, amaçsız, neşelendikleri an, hiçbir şey düşünmeden, içten geldiği gibi dans etmişlerdir.

Halk oyunlarımızı konularına ve meydana geliş özelliklerine göre şu şekilde sınıflandırabiliriz:

1. Doğal olayların etkisiyle oluşan danslar: Ölüm, fırtına gibi olayların etkisinde doğan danslardır. Sivas'ın Köy-iş Halayı, Gaziantep'in Oğuzlu, Artvin'in Coşkun Çoruh oyunları.

2. Öykünme ile oluşan danslar: Bu danslarda bir öykünme konusu vardır. Bir yaratık gibi, bir olay öykünülür ya da anlatılır. Silifke'nin Keklik, Bingöl'ün Kartal, Gaziantep'in Terşi oyunları.

3. Savaş dansları: Öz benliklerinde cesaret, korku ve kin gibi soyut kavramlar vardır. Erzurum'un Köroğlu ve Hançer barları, Bursa'nın Kılıç-Kalkan, Bitlis'in Harkuşla oyunları gibi.

4. Aşk dansları: Kahramanlık ve bağlılık gibi konuları içerir. Gaziantep'in Leylim ve Meryem, Elazığ'ın Çayda çıra oyunları gibi.

5. Dinî danslar: Bu özellikteki danslarımızda Şamanizm'in etkisi görülür. Samsun köylerinde oynanan semah, Amasya'nın sim-sim, davul-zurna oyunlarımızla Mevlevi danslarımıza örnek olarak gösterebiliriz.

6. Hasat ve üretimle ilgili danslar: Hasat sonrasında ya da çeşitli zamanlarda oluşan danslardır. İçel, Silifke ve Karadeniz oyunlarımızın bazıları da bu özelliktedir.

7. Mesleki danslar: Mesleğin (uğraşın) doğurduğu danslardır. Erzurum barlarımızın bazıları bu özelliktedir.

Bazen danslar birkaç özelliği birden içerir. Örneğin; hem öykünme, hem de üretimden izler taşıyan Silifke'nin Keklik oyununda görüldüğü gibi.⁽³⁾

Büyük bir kültür zenginliğine sahip olan halk oyunlarımız bir çok ülkeyi kışkandıracak niteliktedir. Bu zenginliğin başka bir kaynağı ise birçok uygarlığın Anadolu topraklarında yaşamış olmasıdır. Bunların yanısıra oyunlarımızın bir çoğunda Şamanizm'in etkisi görülmekte, bu da ayrıca başka bir kültür zenginliği katmaktadır. Ateş etrafında oynanan sin-sin veya sim-sim oyunlarımız bunlara en güzel örnektir.

(3) KESKİN, Enver; "Enver Keskinle Halk Oyunları Öğrenimi", Ankara 1975, s.3-4

Nail Tan'a göre folklor, halkın geleneğe bağı maddi ve mânevi kültürünü kendine özgü metodlarla derleyen, araştıran, sınıflandıran, çözümleyen ve halk kültürü üzerinde değerlendirmeler yapan bir bilimdir. Folklor dendiği zaman, bilimin yanında halk kültürü malzemesi de anlaşılmaktadır. Ülkemizde folklor teriminin halk oyunları, halk müziği karşılığında kullanılması alışkanlığı, folklorun tanınmasıyla yavaş yavaş ortadan kalkmaktadır.⁽⁴⁾

Günümüzde ilköğretim okullarına kadar konulan folklor dersleri sayesinde bu bilim dalı yeni nesillere kendi kültürlerini en ince ayrıntılarına kadar tanıyıp kendi kültürlerine sahip çıkmaları ve yine kendi kültürlerine yabancılaşmamaları insanı sevmeyi, barıştan yana olmayı, onurlu, gururlu olmayı amaçlamaktadır. Sanatla uğraşan insanlar her zaman barıştan yanadır ve dünya barışı konusunda etkin rol oynamaktadırlar.

Folklor; tüm dünya uluslarını ırk, din, dil farkı gözetmeksizin birbirine yaklaştıran, kaynaştıran bir kültür aracıdır. Bu sayede tüm uluslar birbirlerinin gelenek ve göreneklerini tanır ve öğrenir.

Folklorun inceleme alanı halk kültürüdür. Halk kavramı; siyasi ve ideolojik görüşlere göre farklı değerlendirilmektedir. Folklorculara göre halk, ortak sosyal ve kültürel özellikleri bulunan insan topluluğudur. Halk yalnızca köyde değil, şehirde de yaşamaktadır. Çiftçi, işçi, memur, esnaf, profesör, cumhurbaşkanı halk kültürünün taşıyıcısı olarak halkı oluşturmaktadır. Çiftçi, halk kültürünü en çok taşıyan, yaşatandır. Öğrenim görmüş kişiler, gördükleri öğrenim derecesine göre halk kültürünün yanında evrensel kültür değerlerinin bir bölümüne de sahip olurlar. Milletleri diğer milletlerden ayıran kültürel

(4) TAN, Nail; "Folklor (Halk Bilimi) Genel Bilgiler", İstanbul 1988, s.5

özelliklerin esası halk kültürüdür, başka bir deyişle folklordur. Milli kültür denilen kültür değerleri de folklordan kaynaklanmaktadır.

Genellikle bir olayın veya kültürel ürünün folklor malzemesi sayılabilmesi için şu özelliklere sahip bulunması gerektiği belirtilmektedir.

1. Halka ait olması,
2. Anonim olması,
3. Sözlü geleneğe dayalı olması, yazılı bir kaynağın tekrarı bulunmaması,
4. Nesilden nesile, toplumdan topluma geçerek yayılması.

Çağımız folklorcuları, bu kuralları geliştirerek, yazılı kaynaklardan da folklorik malzemenin bulunduğunu, ayrıca yazılı kaynaklardaki bilgilerin halk arasında yayılırken değişerek yeni folklor ürünlerinin oluştuğunu kabul etmektedir. Halk şairlerinin, halk sanatçılarının, zanaatkârların halk kültürü tarzında yarattıkları ürünlerin de anonim olmamasına rağmen folklor ürünü kabul edilmeleri de yeni folklor yaklaşımının bir sonucudur. Folklor ürünleri statik, durağan, müzelik değerler olmayıp dinamik, hareketli, yaşayan, durmadan yeni ürünler doğuran bir yapıya sahiptir. Her nesil folklor ürünlerine yeni değerler katar. Bu arada bir bölüm folklor değerleri de unutulur.⁽⁴⁾

Sait Evliyaoğlu ve Reşit Baykurt'a göre folklor ve folklorun amacı: Folklor; halk bilgilerini araştırıp inceleyen, derleyen ve kendine özgü yöntemlerle değerlendiren bir bilim dalı olduğu kabul edilmekle beraber her ulusun bilim adamları arasında gerek anlamlandırılması, gerek tanımlanması üzerinde bir takım ayrılıklar bulunduğu görüşündeler. Her ulusun kendine

(4) a.g.e., s.5-6

özgü bir toplum yapısı bulunması; Folklor'un da bir sosyal bilim olması nedeniyle farklı görüşler ileri sürülmüştür. Ancak halkbilimin tek temel amacı vardır; insanlar tarafından, çok eski çağlardan beri biriktirilerek getirilen ve çeşitli biçimlerde bulunan anonim bilgilerin değerlendirilmesi suretiyle insanlık kültürüne katkılarda bulunmak. Halk arasında yaşayan bir melodiden büyük bir müzik yapıtı meydana getirmek; bir el işinden ya da bir el sanatları motifinden bir kompozisyon ortaya koymak, bir endüstri dalı çıkarmak, yeni bir modele öncü olmak; bir halk konutundan, ilkel bir barınaktan yeni bir mimari tarzı yaratmak ya da sosyal dokuyu oluşturan geleneklerden yeni hukuk düzenlerine yol açacak çalışmalarda bulunmak; işte insanlık kültürüne katkıda bulunacak halkbilimin temel amacının ne olduğunu belirtmek ve onu aydınlatmak için ortaya konan bazı örnekler.⁽⁵⁾

Mehmet Özbek'e göre folklor; bir milletin hayatında var olan gelenek ve göreneklerin, dili yardımıyla hafızasında sakladığı edebiyat ve müziğinin, daha geniş anlamıyla manevî kültür ürünlerinin toplamıdır. Dinî ve sıhrî inanmalar, beşikten mezara kadar olan hayat, halk destanları, halk türküleri, oyunları, bilmeceler, atasözleri ve deyimler, halk hekimliği hep folklorun konuları olduğuna göre, folklor için "halk hayatının ve kültürünün ilmi diyebiliriz." görüşündedir.⁽⁶⁾

Prof. Dr. Orhan Acıpayamlı'nın tanımına göre folklor; çağı, yeri ve toplum niteliği ne olursa olsun halk kültürünü kendine özgü yöntemlerle araştırıp inceleyen, gerektiğinde bulduğu sonuçları uygulamaya koyan bir bilimdir.⁽⁷⁾

(5) BAYKURT, Ş.; EVLİYAĞLU, S.; "Türk Halk Bilimi", Ankara 1988, s.20-21-25

(6) ÖZBEK, Mehmet; "Folklor ve Türkülerimiz", İstanbul 1975, s.13

(7) ACIPAYAMLI, Orhan; "III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri", I. cilt, Ankara 1986, s.21

Sedat Veyis Örnek "Folklor (halkbilim), bir ülke ya da belirli bir bölge halkına ilişkin maddi ve manevi alandaki kültürel ürünleri konu edinen, bunları kendine özgü yöntemleriyle derleyen, sınıflandıran, çözümleyen, yorumlayan ve son aşamada da bir birleşime vardırılmayı amaçlayan bir bilimdir. görüşündedir.⁽⁸⁾

İnsan düşünce özelliği olan duygusal bir canlı varlıktır. Duygu ve düşüncelerini ifade etme yeteneğine sahiptir.

İnsanlar birlikte yaşadıkları diğer insanlarla bazı ortak özelliklere sahiptirler. Bu ortak özellikler; yaşayış biçimlerinden sözlü ifadeler, örf ve adetlerden geleneklere kadar, birçok değeri kapsar.

İnsanlığın ilk çağlarından günümüze kadar, birbirinden farklı birçok toplumun var olduğu bir gerçektir. Bundan da her toplumun farklı kültürlere sahip olduğu anlaşılır.

Farklı toplumların, kendilerine özgü yaşayış biçimleri, düşünceleri, gelenek ve görenekleri, değerleri ve sanat anlayışları olmasına rağmen tüm insanların başlangıçta birbirine benzer ortak özellikleri vardır. Bu ortak özelliklerin toplumdan topluma farklılaşması kültür etkisiyle oluşur. Örneğin dünyadaki tüm insanlar eğlenir, ancak dünyadaki her toplumda eğlence biçimleri farklıdır. Her toplum kendi kültür özellikleri anlayışı içerisinde eğlenir.

Kültürümüzün önemli öğelerinden olan halk oyunu ve müzik birbirleriyle çok yakından ilgili ve iç içedir.

(8) ÖRNEK, Sedat Veyis; "Halk Bilimi", İş Bankası Kültür Yayınları 180, Ankara 1977, s.15

İnsanların duygu ve düşüncelerini değişik değerlerdeki seslerle anlatma sanatına müzik derken, halk oyunu tanımını ise şöyle açıklayabiliriz: Kendine has hareketleri, mimikleri, renk ve biçimi, yöresel kılık kıyafetleri içersinde müzik eşliğinde ait olduğu kültürün maddi ve manevi değerlerini gözler önüne seren bir hareket sanatıdır.

2.2. Halk Oyunlarımızın Tarihçesi

İlkel insanlarda hayat (yaşam) düşüncelerle değil devinimlerle başlamıştır. G. CHOMSON'a göre yaşam etkinliğinin bilincinde olmak, insanı hayvanlardan ayıran en başta gelen özelliğidir. Buna rağmen ilk insanlarda teori ile pratiğin birbirinden ayıramadığını ve zihinsel soyutlamanın yeterince hayatlarına girmedğini görmekteyiz. "Ne var ki bu aşamada henüz teoriden söz etmek mümkün değildir, yalnızca ilkel tapınma törenleri söz konusudur. İlkel tapınma töreni henüz pratiktir, ama emekten bilinçli olarak ayrılmış bir pratiktir." Bu törenlerde yapılan tapınmanın en önemli bölümünü yansılama (öykünme) dansları oluştururdu. Böylece de bilinçli öykünme bize ilkel atalarımızdan miras kalan bir özellik olmuştur. Bu insanlar bir işi yapabilme yeteneğini geliştirmek için, o işi yapmadan temsili olarak ortaya koymakta idiler. Öykünme (taklit) böylece nesnel bir işlevi yerine getirmek amacıyla doğmuş oluyordu.

Bazan doğayı evcilleştirme, bazan avına karşı bir üstünlük, bazan da totemin doğaüstü güçlerinden yararlanmayı atalarımız törelerinde amaç edinmekteydiler. Diğer taraftan ölümlere tapma, bereket ve verimliliğe tapma v.b. unsurları da amaçladıkları görülür.

Birçok işleri danslarla yerine getirip yaşamlarını daha az sorunsuz kılmak istiyorlardı.

Kılan, yüksek bir varlığın kutsal koruyuculuğu altında olduğuna inanır. Bu varlık insanların ve malların mutlak efendisidir, bu hayvanın tanrısal gücü, o hayvanı kılanın alameti totemi yapar. Bu totem, bütün hayat kaynaklarını elinde bulundurur, bunları istediği gibi kullanır. Bu totemin, doğaüstü güçlerini, büyücü, dansla ve şarkılarla anlatıp över.

Törende oynanan oyun bir görevi üstlenip bir ödevi yerine getirmektedir. Bundan da törende oynanan oyunun bireyleri bağlayıcı nitelikte ve belli amaçlara yönelik olduğu sonucu çıkarılabilir. Bu amaçla törenlerde yapılagelen danslar zamanla belirli kural ve kalıplara bağlanarak yaşatılıp daha sonraki kuşaklara aktarıldı.⁽⁹⁾

İnsanların dünya üzerinde var oldukları sürece hayat deneyimleri sonucu elde ettikleri madde ve manevi değerlere "kültür" diyoruz.

Bu değerler nesilden nesile aktarılır. Kültür bilgi ve görgünün birleşimidir. Kültür toplumsal yaşamın ürünüdür. Kültürün önemli unsurlarından biri olan halk oyunlarımız da geçmişten günümüze kadar gelen en güzel geleneklerimizdendir.

"Belli bir toplumun üyesi olarak insan, kendi kültürel mirasını öğrenip onu savunur, yaşatır ve kendisinden sonraki kuşaklara aktarır."

Yaşamlarını sürdürmek için ihtiyaçlardan doğan bu danslar, deneyler sonucu gelişerek sanatın ilk halkalarını oluşturdu.

"İlkel insan sanatı yaratmakla gücünü artırmakda ve yaşayışını zenginleştirmede kendine gerçek bir yol buldu. Ava çıkmadan önceki çılgın

(9) AYDIN, C.; "Türk Halk Oyunları ve Halk Müziği", Ankara, s.210-211

toplu dans topluluğun güven duygusunu gerçekten artırıyor. Yüze sürülen savaş boyaları, atılan savaş çığlıkları savaşçıyı gerçekten daha kararlı yapıyor, düşmanı ürkütebiliyordu. Mağaralara yapılan hayvan resimleri avcıya gerçekten bir güven, avına karşı bir üstünlük duygusu veriyordu. Dinsel törenler katı kurallarıyla topluluğun her üyesine toplumsal yaşantı aşılama, bireyi topluluğun bir parçası yapmaya yardım ediyordu. Tehlikeli, anlaşılmaz, ürkütücü doğa karşısındaki güçsüz yaratık insan, gelişmesinde büyüden büyük destek görüyordu."

Eski uygarlıkların bazılarında oyunlar (danslar) şu şekilde oluşmuştur:

Eski Mısır Uygarlığında Dans:

Eski Mısırlılarda da birçok uygarlıkta görüldüğü gibi dans, inanç gereği ibadet amacıyla yapılırdı. Tanrılar için yapılan ayinlerde, hasat ve bereket için yapılan şenlik ve törenlerin dans, değişmez gösteri çeşidi idi. Ayrıca Eski Mısırlılar cenaze törenlerinde dramatik danslar yaparlardı. Başka toplumlarda bu tür cenaze törenlerinde dansa ender rastlanır. Genellikle maskeler takarak yapılan bu dansa ölüm dansı denirdi.

Mısırlılar diğer toplumlarda olduğu gibi dans yapılırken müzik aleti çalar, özel giysiler giyer, tempo tutarak eşlik ederlerdi.

Eski Yunan Uygarlığında Dans:

Eski Yunan uygarlığında dansın, önemli bir eğitim unsuru ve her yaşta yapılan bir uğraş olduğunu görmekteyiz. Büyük oyunların programlarına alınması, yarışması yapılarak derece alanların ödüllendirilmesi; dansın kültür ve sanat değerleri yanında "SPOR" çeşitleri içinde yer aldığını göstermektedir.

"Atina müzesinde bulunan bir su kabının üzerinde onu kazanana sunulmuş olarak "Herkesten daha zarif dans edene I." cümlesi yazılıdır." Bu belge bize; dans yarışı sonucunda derece alana verilen ödülün bir kanıtıdır. Eski Yunanlıların vücut eğitiminde, dansın önemli yeri vardır. Kişide iş verimini arttırıp, dengeli gelişmeyi sağlayan, eğlence içinde ve müzik eşliğinde yapılması Halk danslarına olan ilgiyi önemli ölçüde artırmıştı. O zamanın, toplum yöneticileri ile, bilim adamları ve bilge kişilerinin de iyi birer dansçı olduğu ayrıca Halk danslarına önem verdikleri yazılı belgelere geçirilmiştir.

Yunanlıların dansları da genellikle insanların ilişkilerini ve içdünyalarını doğmaca anlatan hareketlerden oluşur.

Çok hızlı ayak hareketlerinin yer aldığı ve havada yapılan zaltolara, perendelere rastlanan ileri düzeyde beceriye dayalı kişisel figürlerin oluşturduğu dansları da, Yunan dansçıları büyük bir ustalıkla yapmakta idiler.

Dansların amaçları ise bireylerde boşalım, arınma ve doyum sağlama idi.

Türklerde Halk Oyunları (Dans):

Tarihte ilk Türk uygarlıklarından; Şamanların, Hunluların, Oğuzların günümüze uzanan belgelerinden, geleneklerine bağlı yapılan törenlerinin en önemli yerini Halk Oyunlarının oluşturduğunu anlamaktayız. Orta Asya'daki Atalarımızın oyunları ile ilgili ilginç belge şöyledir. "Davulun Halay gibi sıra oyunlarında coşturuculuğuna dair yazı Asya'dan Hunlular için yazılmıştır. Çinli bir şair hanım, Hun Beyine gelin gelmiş ve memleketine gönderdiği mektupta Hunluların âdetlerinden manzum şekilde şöyle söz etmiştir:

DAVULU HER GECE DURMAZ DÖVERLER TA GÜNEŞLER DOĞANA DEK DÖNERLER"

Bu mektup Sıra oyunlarının (M.Ö. 200) yıllarında ateş çevresinde davul eşliğinde oynandığını ve güneşin batışını, doğuşunu, çevredeki doğal olayları öyküleyen Halk Oyunlarının sabahlara dek dönerek sürdürüldüğünü kanıtlayan bir belgedir.

Anadolu'da yaşayan Türk uygarlıklarında ise Asya'dan getirdikleri geniş kültür birikimleri ile eski Anadolu uygarlıklarının kültür ürünlerinin özümsemesini görmekteyiz.

Türklerde danslar; çok kılıçla, mumlarla, kutsal sayılan araçlarla yapılırdı. Uğur getirmesi için yapılan Halk oyunlarına (danslara) sıkça rastlarız. Günümüzde bunların kalıntıları danslarımızın bir çoğunda görülür. Bu dansların kutsal amaçlarının zamanla ortadan kalkarak eğlence için yapıldığını görüyoruz. Anadolu'da ölüm dansına (ölen kişi için yapılan) rastlamamaktayız.⁽⁹⁾

Türkler Orta Asya'dan getirdikleri kültür birikimlerini, Hititlerin, Frigya, İyonlar ve Osmanlı kültürüyle pekiştirilip sürdürerek yüceltiler. Birçok kültürün bir sentezi olarak günümüze kadar gelen oyun (dans) geleneği en güzel duyguları insanımızla yaşayarak devam etmektedir.

(9) a.g.e., s.211

2.3. Halk Oyunlarının Günümüzde Oynanış Nedenleri ve Türlerine Göre Sınıflandırılması

- a. Nişan ve düğün
- b. Askere, gurbete uğurlama ,karşılama
- c. Şenliklerde
- d. Dinî bayramlarda
- e. Milli bayramlarda
- f. Mevsimlik bayramlarda
- g. Kuruluş günlerinde
- h. Yaşlılar arası eğlencelerde, sevinçli anlarda
- ı. Yaylaya çıkış dönüşlerde
- j. Savaş öncesi ve sonrasında

Halk Oyunlarının Oynanma Yerleri ve Oyuncu Seçimi:

- a. Oynanış nedenine göre seçilen yerlerde
- b. Açık alanlarda
- c. Kapalı alanlarda

Oyuncu Seçimi:

- a. Yalnız erkeklerin oynadığı oyunlar
- b. Yalnız kadınların oynadığı oyunlar
- c. Kadın ve erkeklerin karışık ve beraber oynadığı karma oyunlar⁽¹⁰⁾

(10) ALYANSOĞLU, Figen; "Bireylerin Sosyalleşmesinde Halk Oyunlarının Etkisi", Yüksek Lisans Tezi, Haziran 1995, s.3

Türlere Göre Sınıflandırılması:

1) Bar

Türk halk oyunları tür kapsamı içinde, sözlü sözsüz ezgiler eşliğinde oynanan oyunlardır.

Oynanan yöreler:

Bar türü oyunlar Bayburt, Erzincan, Kars, Ağrı ve Artvin'de oynanmaklabirlikte yoğunluk açısından Erzurum yöresi merkez kabul edilir.

Oynanış şekli:

Toplu diziler halinde oynanırlar, kadın barları yumuşak, abartısız, narin edali iken erkek barları ağırbaşlı, gergin duruşlar ve çevik ayak çekişleri görülür.

Genellikle toplu oynanan oyunlardır. Kesin bir oyuncu sayısı olmamakla beraber, iyi bir görüntü vermesi açısından en az beş veya altı kişi ile oynanması uygundur. Ancak tek veya ikili oynanan barlara da rastlanmaktadır.

Barlar dizi oyunları olması itibariyle omuzlardan ya da ellerden kenetlenerek birlik, beraberlik ruhu içinde oynanırlar.

Barlar 4_4 , 6_4 , 9_8 , 10_8 ve 12_8 'lik usullerdeki ritimlerle çalınıp oynanırlar.

2) Hora

Horalar, müzik eşliğinde, tutuşmalı olarak oynanan halk oyunlarındanr.

Horalar ağırlıklı olarak Trakya bölgesinde görülürler.

Oynanış Şekli:

Horalar yürük tempolu sıra ve halka oyunlarından olup, canlı, hızlı ve hareketli oyunlardır. Dizi biçiminde, disiplinli olarak hareket edilen bir görünüm arz ederler.

Oyunlarda kahramanlık, yiğitlik, coşku, neşe, haz gibi duygular hakimdir.⁽¹⁰⁾

Horalar, genellikle çift davul-zurna eşliğinde oynanırlar. Genellikle 2, 4, 7 ve 9 zamanlı usullerdeki ritmler eşliğinde ve yavaştan başlayıp aynı ritmin hızlanarak devam ettiğı bir düzenleme içinde oynanırlar.⁽¹⁰⁾

3) Karşılama

Türk halk oyunları tür kapsamı içinde ilginç yapılanma gösteren oyun türlerinden biridir. Karşılamalar, başlı başına bir tür oluşturdıkları gibi başka türler içinde de yer alabilen oyunlardır.

(10) a.g.e., s.56

(10) a.g.e., s.7

Yayılış Alanı:

Yoğunluk açısından karşılamaların en fazla görüldüğü yerler Trakya ve Marmara bölgeleridir. Bunlar dışında özellikle Karadeniz bölgesinde (Ordu, Giresun, Rize) ve Orta Anadolu'da karşılamalara rastlamak mümkündür.⁽¹¹⁾

İcra Geleneği:

Karşılamalar figüratif açıdan son derece zengin oyunlardır. Gerek ritmik gerekse de melodik canlılık oyunlara dinamizm katar ve icrayı direkt olarak etkiler. Kapalı mekânlarda, kadınların kendi aralarında oynadıkları karşılamalarda kendini gösterme, beğeni kazanma duygusu hakimdir. Öncelikle gençlerin oynadıkları oyunlarda canlılık ve çeviklik görülür. Fakat bu dinamizm özellikle kadın oyunlarında hiçbir zaman aşırı abartılı bir hal almaz.⁽⁹⁾

Erkek oyunlarındaki figürler son derece yumuşak olabildiği gibi keskin hatlı çizgiler de gösterebilir.

Ekip oyununda fiziksel uyum kadar önemli olan ruhsal uyum, oyuncular tarafından gerçekleştirilen jest, mimik ve bir takım özel davranışlar sonucu elde edilir.

Karşılamalar açık alanlarda davul-zurna eşliğinde oynanırlar. Özellikle Trakya'da davul ve zurna çift olarak çalınır.

(11) AY, Göktan; "Folklor Giriş", İstanbul 1990, s.83

(9) a.g.e., s.7

Trakya karşılamaları için davulun yeri son derece önemlidir. Davuldaki ritmik unsurlar, vurgular, velveleli vuruşlar ayaktaki figürler ile tam bir uyum içindedir.

Kapalı mekânların sazları ise bağlama, zilli maşa, def ve darbukadır.

Karşılama ritmik yapı itibariyle özellikle 9 zamanlı usullerle çalınır ve oynanır. Karşılama türü kapsamında yer alan oyunların değişik usullerdeki ritimlerle de oynandıkları görülmektedir.⁽⁹⁾

4) Halay

Türk halk oyunları türü kapsamı içinde kadın, erkek ya da karma şeklinde oynanan, yurt genelinde en yaygın oyun türlerinden biridir.⁽⁹⁾

Yayıliş Alanı:

Halayların yaygın olarak görüldüğü yerler, Çorum, Tokat, Sivas, Yozgat, Amasya, Erzincan, Elazığ, Malatya, Kahramanmaraş, Urfa, Diyarbakır, Muş, Bitlis, Bingöl, Siirt, Hakkari, Van, Mardin, Adıyaman ve Tunceli'dir. Bunlar dışında diğer türler içinde de halay karakteri taşıyan oyunlar görmek mümkündür.

İcra Geleneği:

Halaylar toplu halde oynanan dizi oyunlardır. Kendi içinde pek çok varyantı olan bir oyun türüdür. Hepsindeki ortak nokta, sıralı diziler halinde oynanmasıdır. Birlikte, toplu olarak yapılan hareketlerin iyi görülebilmesi için

(9) a.g.e., s.20-21-22

(9) a.g.e., s.8

en az beş kişi olması daha akla yatkın gelmektedir. Fakat daha kalabalık olması görüntü açısından güzellik katacaktır. Halaylar genellikle meydan oyunlarıdır. Bu yüzden de en yaygın eşlik sazları davlu ve zurna'dır.

Bunun dışında diğerk nefesli sazların bazılarının da kullanıldığı görölmektedir. Halaylar anatomik bakımdan köşeli oyunlar değildir. Dizler, omuzlar oldukça esnek ve serbesttir. Halaylarda yere hükmetme, yere vurma toprağı doğru bir titreşim sözkonusudur. Genel olarak halaylarda üç değişik oynanış formu görülür. Bunlar, düz, yay ve halkadır.

Halaylarda başta bulunan kişiye halaybaşı denir. Oyundaki figürleri diğerk kişilere oranla daha iyi icra ettiğı ve bu konudaki beceri ve yeteneğinin üstün olması dolayısıyla halaybaşı olma hakkını elde etmiştir.

Halaylarda sondaki oyuncuya "poççik" denir. Poççik, oyunu toplayan kişidir.

Müzikal yapı ve figür değişimi itibariyle halaylar çeşitli bölümlerden oluşur. Bunlar tek, iki, üç ve dört bölümlü halaylardır.

Ritmik açıdan bakıldığında halayların ana usuller ve bunların üçerli şekilleri ya da 5, 10 zamanlı aksak usuller eşliğinde oynandığı görölmektedir.⁽⁹⁾

(9) a.g.e., s.9-10

5) Horon

Yayılış alanı:

Horonların ağırlıklı olarak görüldüğü alan, Doğu Karadeniz bölgesi olmaktadır. Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve bu illere bağlı en küçük birimlerde dahi Horonlar yaygın olarak oynanırlar.⁽⁹⁾

İcra Geleneği:

Oyunlarda Karadeniz'in karakteristik özellikleriyle karşılaşılır.

Horonlar kadın, erkek az da olsa karma gruplar tarafından oynanırlar.

Horonlar öncelikle davul-zurna (küçük ebatlar) ve kemençe ile oynanırlar. Ayrıca tulum, mey, kaval ve bağlama da eşlik amacıyla kullanılan sazlardandır.

Horonlar 2, 4, 5, 7 ve 9 zamanlı usullerdeki ritmlerle çalınır, oynanırlar.⁽⁹⁾

6) Zeybek

Türk halk oyunları tür kapsamı içinde tek çift veya toplu halde oynanan oyunlardır.

(9) a.g.e., s.11

(9) a.g.e., s.12

Yayılış alanı:

Zeybek türü oyunlar çoğunlukla Anadolu'nun batı taraflarında görülmektedir. Kastamonu'dan başlayarak; Kastamonu, Ankara, Bolu dolayları, Bilecik, Kütahya, Eskişehir, Balıkesir, Bursa'nın bir bölümü, İzmir, Çanakkale, Aydın, Denizli, Uşak, Muğla, Antalya, Isparta, Burdur, Anamur, Mut, Silifke ve dolaylarında oynanmaktadır.

İcra geleneği:

Zeybek türü oyunlar tek, çift veya toplu halde oynanırlar. Oyunlar kadın ve erkeklerin bir araya gelerek oynadıkları karma düzende oynanmazlar. Kadın ve erkek zeybek oyunları vardır. Erkek oyunları ağırbaşlı, yiğit, kahramanlık ve kendinden emin özellikler sergilerken kadın zeybekleri ise zarif, estetik kıvraklık özellikleri sergilerler.

Zeybekler, efelik müessesinin temel elemanlarıdır. Efe, efelik müessesesinin en büyüğüdür. Zeybek ve kızanların başıdır.

Efe'nin oyunu zeybek ve kızanlara göre daha ağırbaşlıdır.

Zeybek oyunları ağır ve kıvrak olmak üzere iki grupta toplanırlar. Dokuz zamanlı oyun havaları ile oynanabilirler. Kapalı mekânlarda bağlama, kemane, def, dümbelek, kaval ve sipsi eşlik ederken açık alanlarda ise davul ve zurna eşlik etmektedir. Çift çalınan zurnalardan biri dem tutar, diğeri ise ana melodiyi çalar.⁽⁹⁾

(9) a.g.e., s.13-15

7) Kaşık Oyunları

Müzik eşliğinde ağırlıkla kaşık çalınarak oynanan oyunlardır.

Ağırlıklı görülen yöreler, Bolu, Safranbolu, Eskişehir, Bursa, Balıkesir, Afyon, Kütahya, Uşak, Antalya, Anamur, Silifke, Konya, Mut, Yozgat, Nevşehir, Kırşehir, Niğde, Sivas, Kayseri ve Ankara dolaylarıdır.

Açık mekanlarda davul-zurna, kapalı mekanlarda ise zilli maşa, bağlama, def ve zil gibi sazlar eşliğinde oynanır.

Kaşık çalma biçimi oyunların özelliği ve yörelere göre farklılık gösterir. Kıvrak oyunlardır.

2.4. Yurdumuzdaki Halk Oyunları Çalışmaları

Halk oyunlarını seyrederken, yurdumuzun değişik yörelerinde yaşayan insanların örf, âdet ve geleneklerini, karakterlerini, duygu ve düşüncelerini, inanışlarını ifade ettiğini tabiat ve diğer canlılarla yaptıkları mücadeleyi anlatan özellikler taşıdığını görürüz. Her sanat dalında olduğu gibi oyunlarımız da insanı anlatır. Bu nedenle oyunlarımızın altında kaynağı çok eskiye dayanan bugün unutulmaya yüz tutmuş derin bir mânanın gizlendiği hissedilir.

Ülkemizde ilk defa 1929 yılında, Trabzon, Rize, Erzincan, Erzurum yöresi halk oyunları filme alındı. Bundan sonra en büyük gelişme 1932'de halkevlerinin kurulmasıyla başladı. Dağınık bir biçimde yapılan çalışmalar düzenlenerek, bütün Anadolu'ya yayılmaya başladı. İllerde gurup oyunları kurularak, teorik çalışmalar yerini uygulamalara bıraktı. Şenlikler, festivaller düzenlenmeye başlandı. 1940 yılının sonlarına doğru bilimsel çalışmalar ve

araştırmalar hazır hale geldi. 1941'de 'Gizli Türk Dini Oyunları' Vahit Lütfi Sakı 'Dogu Anadolu Havalari' Kasım Ülgen (1944), '100 Türk Halk Oyunu' Sadi Yaver Ataman (1975), 'Türk Köylü Dansları' Metin And (1964), 'Türk Halk Oyunları', Şerif Baykurt (1965), 'Türk halk Oyunları' Cemil Demir Sipahi (1975) tarafından yayınlanmıştır.

1955'de kurulan "Türk Halk Oyunları Yaşatma ve Yayma Tesisleri" yuvasız kalan halk oyunlarını bir araya toplamayı başardı. 14 yıl süren bu çalışmalarla yöresel, otantik yüzlerce halk oyunu sergilendi, ortaya çıkarıldı. Tesiste toplanan film, dia, oyun müzik ve slaytlar değerlendirilerek, '100 Türk Halk Oyunu' kitabı yayımlandı. İlk halk oyunları semineri (1961) bu tesiste gerçekleştirildi. Tesisce yapılan şenlikler, festivaller ve yarışmalarla binlerce gencin halk oyunları ile uğraşması sağlandı. Halkın kendi ürünlerine daha fazla eğilmesi ve önem vermesi gerektiği anlatılmaya çalışıldı.⁽¹²⁾

Komşu ülkelerdeki festivallere katılmamız 1950'li yıllarda başlamıştır. 1950'den sonra halk oyunları çalışmaları gittikçe gelişmiş, dernekler, orta dereceli okullar, üniversiteler bu alana özel ilgi göstermişlerdir. Gelişmeyle birlikte bakanlıklar da kendi etkilerini göstermek üzere bir takım denetlemeler yapmaya başlamıştır. Basın hayatında Milliyet Gazetesi, başlatmış olduğu halk oyunları yarışmalarını düzenli olarak sürdürmektedir. Artık, dernekler arası, liseler arası, üniversiteler arası, yöresel yarışmalar yapılmaya başlanmıştır. Üniversite bünyesinde, lisans düzeyinde eğitim yapmak ve halk oyunlarının ihtiyaç duyduğu uzman- öğretici yetiştirmek üzere 1984 yılında İ.T.Ü. Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı bünyesinde 'Türk Halk Oyunları Bölümü' açılmıştır. Ritm, müzik, repertuar, oyun teknikleri, sahne tekniği, bale, oyun bilgisine sahip ve bir çalgı çalan uzmanlar yetiştirecek, yozlaşmayı, bozulmayı önleyici çalışmalarla halk oyunlarının gelişmesine

(12) DEMİRCİOĞLU, Yusuf Ziya; "Türk Folklor Araştırmaları Dairesi", 1967, C.11, Sayı 221, s.4604

faydalı olacaklardır.⁽¹¹⁾

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı: 29.8.1960 tarihinde bu bakanlığa bağlı olarak kurulan Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü il ve ilçelerde Halk Eğitimi Merkezleri açtı. Eski Halkevleri'nin binaları bu merkezlere tahsis edildi. Halk Eğitimi Merkezleri'nde halk oyunları ve müziği toplulukları kuruldu. El sanatları kursları açıldı. Sergi ve gösteriler düzenlendi. Halk Eğitimi Merkezleri eski Halkevleri'nin yerini aldılar. 1984 yılında Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Eğitimi, Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı ilk ve orta dereceli okullar arasında halk oyunları yarışması düzenlemiştir. 1985 yılında ilk ve orta dereceli okullar ve dernekler arası halk oyunları yarışmaları Gençlik, Beden Eğitimi ve Okul Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğünce organize edilmiştir. Bu yarışmalar, üniversite toplulukları da dahil edilerek 1977 - 1983 yılları arasında Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca yapılmıştır. İlk ve orta dereceli okullardaki folklor kolları, halk oyunları, halk müziği konularında faaliyet göstermektedir. Halk oyunu topluluğu bulunmayan okul yok gibidir. Olgunlaşma Enstitüleri ve Kız Meslek Liseleri'nde el sanatları, giyim, beslenme derslerinde folklorik bilgiler öğretilmektedir.⁽⁴⁾

Halkbilim çalışmalarımızın başlangıç tarihinin saptanması ile ilgili olarak bugüne kadar şu yazılar üzerinde duruldu: Rıza Tevfik'in "Raks Hakkında", Ziya Gökalp'in "Halk Medeniyeti" ve Fuat Köprülü'nün "Folklor" başlıklı yazıları. 1900 yılında Nev-Sali Afîyet-Salname-i Tıbbi adlı sağlık yayınlığında Raks adıyla yayımlanan yazı bunların en eski olanıdır. Fakat söz konusu bu yazı folklorcularımız tarafından halkbilimin başlangıç tarihiyle ilgili görülerek üzerinde durulmamıştır. Fuat Köprülü'nün İkdan gazetesinde, Rıza Tevfik Bölükbaşı'nın da Peyam'ın ek sayısındaki Folklor yazıları önemle ele alınmıştır. Ne var ki, Rıza Tevfik Bölükbaşı'nın Peyam'daki yazısı Fuat

(11) a.g.e., s.74

(4) a.g.e., s.29

Köprülü'nünkinden bir ay sonra yayımlandığı için yurdumuzdaki ilk folklor yazısının Fuat Köprülü tarafından yazıldığı kabul edildiği görüşünde olanlar olmakla beraber, ancak konuya önemle eğilen Güner Sernikli, Köprülü'den yedi ay önce Ziya Gökalp'in Halk Doğru dergisinde Halk Medeniyeti başlıklı bir yazı yayımladığını gördü. Sernikli'ye göre Köprülü ve Bölükbaşı'nın yazıları 1914 yılında yayımlanmış oluyordu.⁽⁵⁾

Bu durumda Türkiye'deki ilk halkbilim konusundaki ilk yazı 23 Temmuz 1913 yılında Ziya Gökalp tarafından yazılmıştır. Yurdumuzdaki folklor çalışmalarının kesinlikle bu tarihte başlamış olduğunu söylemek yanlış olur. Bu tarihten önce de bilimsel nitelikte birçok çalışma mutlaka yapılmıştır.

Macar Ignase Kunos 1887 yılından başlamak üzere Rumeli ve Anadolu'dan Türk edebiyatıyla ilgili ilk sağlam halkbilim ürünlerini derleyip yayınlamaya başladı. Derlediği metinlerin konuları türkü, ninni, masal, karagöz, meddahlık öyküleri ve ortaoyunu ile ilgili idi. Hatta Kunos'un bu çalışmaları bir kısım Avrupalı bilim adamlarını da Türk halk edebiyatı üzerinde çalışmalara yöneltti. Bu arada Macar Gyula Nemeth, Alman George Jacob, Alman Friederich Giese ve Theodor Menzel'den söz edilebilir.

Bu duruma göre demek oluyor ki Türkiye'deki ilk halk bilim araştırmaları Türkiye dışında başladı, ya da Türk olmayan bilim adamları tarafından ele alındı. Türk Folkloru üzerinde çalışan söz konusu bu yabancılar arasında Anadolu'nun eski itikatlarını ve yerli geleneklerini inceleyen (1912 yılında Tahtacılarla ilgili incelemeler yapan) Felix Zussan ve Hasluc da sayılabilir.⁽⁵⁾

Türkiye'deki ilk bilimsel anlamda halkbilim konusunun ele alındığı 23

(5) a.g.e., s.50-51

(5) a.g.e., s.52

Temmuz 1913 günü yayınlanan Ziya Gökalp'in Halk Medeniyeti başlıklı yazı Halkbiliminin başlangıç tarihi sayılmaktadır.

Türkiye'de Folklor çalışmalarının geçmişi, kırık dökük çalışmalarla 300 yılı aşan, fakat bilim olarak 100 yılı bulmayan folklor konusundaki uğraşmalar, bizde de ilk zamanlar kişisel ve disiplinsiz çalışmalarla yürüyordu. Geçmişte yazılmış olan seyahatname, surname, menakıpname, şehrengiz ve lügat kitapları gibi eserler tek tek ele alındığında folklor incelemelerimiz için yeterli bilgiyi vermezler. Ancak bazı gelenek, görenek ve merasimlerin; bazı halk edebiyatı mahsullerinin rollerini anlamak, karşılaştırma yapabilmek için ipucu verirler. Bizde de Avrupa'da olduğu gibi önce, folklorun edebiyatla ilgisi olan sahaları dikkatimizi çekmiştir. Genel folklor alanındaki çalışmalar, müzik folkloru sahasındaki disiplinli çalışmalarla başlar.⁽⁶⁾

Folklorun bilim olarak kabulü konusunda 19. yüzyılın sonlarında Avrupa'da önemli çalışmalar yapıldı. Alman, İngiliz, Fransız, İsveç bilim adamları bu çalışmalarda önemli rol oynadılar. 1886 yılında Oslo Üniversitesinde ilk folklor kürsüsü kuruldu. 1889 yılında Moskova Üniversitesi Etnografiçeski Obozjenie adlı dergiyi yayımlayarak, folklor derlemelerini basmaya başladı. 20. yy.'ın başlarında Avrupa devletlerinde folklor dergileri arşivleri çoğaldı. Her devlet kendi halkının folklorunu derleyip arşivlemeye çalıştı. Üniversiteler folklor öğretimine başladılar. Çok sayıda Folklor Enstitüsü kuruldu. 1914 yılında Oslo Üniversitesine bağlı olarak kurulan Norveç Folklor Enstitüsü bunlardan biridir. Gelişmiş Avrupa ülkeleri kendi folklor ürünlerinin derlemesini bitirdikten sonra az gelişmiş ülkelerin folklor ürünlerini derleyip incelemeye başladılar. Bu çalışmalardan örnek alan az gelişmiş ülkelerde de folklor çalışmaları 20. yüzyılın ortalarına doğru

(6) a.g.e., s.18-20

hızlandı. Bu arada gelişmiş ülkeler folklor ürünlerini işleyerek çağdaş sanat eserleri ortaya koydular. Halk oyunlarının müziğinden büyük senfonik eserler, bale müzikleri bestelendi. Tiyatroda, operada, sinemada, çocuk edebiyatında folklor ürünlerinden bol bol yararlanıldı. Folklor ürünleri turistik tanıtımda birinci derede rol oynadı. Oyun ve müzik festivalleri milletleri birbirine yaklaştırdı. Folklor, sevgiyi ve sanatı getirdi.⁽⁴⁾

2.5. Atatürk ve Türk Folkloru

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ulu önder Atatürk, Türk kültürünün temeli, kaynağı olan Türk folkloruyla yakından ilgilenmiştir. O'nun "Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli költürdür." sözü Türk költürüne verdiği önemi en güzel şekilde açıklamaktadır.

Atatürk'ün sahip olduğu költür değeri içinde folklorumuzla ilgili olanlar ağırlık kazanmaktadır denebilir. Rumeli türkülerini çok iyi söyleyen Ata, mükemmel bir şekilde zeybek oynamakta idi. Atladım Bahçene Girdim, Alishimin Kaşları Kare, Ayağına Giymiş Sedef Nalini, Bülbülüm Altın Kafeste, Dağlar Dağlar, Gide Gide Yarelerim Derildi, Köşküm Var Deryaya Karşı, Maya Dağdan Kalkan Kazlar, Manastır, Pencere Açıldı Bilâl Oğlan, Şahane Gözler, Yemenimin Uçları, Zeynep türkülerini çok sevdiği ve söylediği bilinmektedir. Pencere Açıldı, Bilâl Oğlan türküsünü Ankara Radyosu repertuarına bizzat kazandırmıştır. "Bizim hakiki musikimiz Anadolu halkından işitilebilir." (1930) sözüyle halk müziğimize verdiği önemi anlatmıştır. 1923-24 yıllarında Sadi Yaver Ataman'a söylediği şu sözler de halk müziği çalışmalarına canlılık getirmiştir: "Genç arkadaşına teşekkür ederim. Bize Anadolu'nun güzel seslerini getirdi. Beyler! Şu gördüğünüz sazın bağrında bir milletin költürü dile geliyor. Bir milletin költür hareketlerini

(4) a.g.e., s.21-22

ve seviyesini, milli geleneklerine bağılı kalarak, medeni dünyanın kendisine ayak uydurmaya mecbur olduğumuzu unutmamalıyız. Bu küçük sazın bağıından kopan nağmeleri bu istikamette geliştirmeye ehemmiyet ve kıymet verilmelidir."⁽⁴⁾

Atatürk döneminde bugünkü Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Hars (kültür) Dairesi kurularak (1923), 1925 yılında Seyfettin ve Sezai (Asal) kardeşler Batı Anadolu'ya halk müziğı derlemelerine gönderilmiş, derlenen türküler aynı yıl Yurdumuzun Nağmeleri adıyla yayımlanmıştır. İstanbul Konservatuvarı 1926-1929 yılları arasında Anadolu'ya 4 derleme gezisi düzenlemiş, derlenen türkü ve oyun havaları 15 defter halinde yayımlanmıştır. Konservatuvar 1932 yılında 5. derleme gezisini de gerçekleştirmiştir.

1936 yılında Ankara Devlet Konservatuvarı'nın kurulmasından sonra halk müziğı derlemelerine tekrar başlanmıştır. Atatürk döneminde 1937 ve 1938 yıllarında iki derleme gezisi yapılabilmekmiştir. 1957 yılına kadar sürdürülen bu derleme çalışmaları sonucunda 7.000 civarında ezgi derlenmiş, böylece Atatürk'ün arzusu yerine gelmiştir.

1932 yılında Atatürk'ün emirleriyle kurulan Halkevleri'nde de halk müziğı, halk oyunları çalışmalarına önem verilmiş, birçok genç bağlama çalmayı öğrenmiş, konserler verilmiş, halk şairleri bu çalışmalara katılmıştır.

Atatürk, zeybek oyunlarının Tük yiğitliğini, karakterini en iyi şekilde yansıttığına inanıyordu. 1933 yılında bir baloda zeybek oynadıktan sonra; "İşte bizim de böyle erkekçe bir oyunumuz var." demiştir. Zeybeklerin kadın erkek her toplulukta oynanmasını isteyen Atatürk, 1925 yılında, Selim Sırrı

(4) a.g.e., s.23

Tarcan'ın düzenlediği Tarcan Zeybeği'ni İzmir'de seyrettikten sonra bu konudaki düşüncelerini şu cümlelerle açıklamıştır:

"Hanımefendiler, Beyler! Selim Sırrı Bey zeybek raksını ihya ederken ona bir medenî şekil vermiştir. Bu sanatkâr üstadın eseri hepimiz tarafından seve seve kabul edilerek millî ve içtimal hayatımızda yer tutacak kadar tekemmül etmiş, bedîî bir şekil almıştır. Artık Avrupalılara bizim de mükemmel bir raksımız var diyebiliriz. Bu oyunu salonlarımızda, müsamerelerimizde oynayabiliriz. Zeybek dansı her içtimal salonda kadınla birlikte oynanabilir ve oynanmalıdır."

Günümüzde halk oyunlarımız Atatürk'ün istediği şekilde kadın erkek birlikte oynanmaktadır. Tarcan zeybeği unutulmuş, ancak diğer zeybekler oldukça yaygınlaşmıştır.

Atatürk, yurdun geziye çıktığı her il ve ilçesinde daima mahallî halk oyunları ekiplerinin oyunları ile karşılaşılıyor ve uğurlanıyordu. Zaman zaman bu ekiplerin arasına girerek onlarla birlikte oynadığı da görülmüştür. 27 Aralık 1919'da Ankara'ya girerken kendisini seymenler karşılamışlardı. 6 Ekim 1924'te Kars'a gittiğinde Karslılar "Hoş Gelişler Ola Mustafa Kemal Paşa" sözleriyle başlayan türkülü oyunu sundular. Bu oyun kısa zamanda benimsenip yurda yayıldı.

I. ve II. Balkan Halk Oyunları Festivali Atatürk döneminde 1935, 1936 yıllarında İstanbul'da yapılmıştır. Atatürk bu festivallerde oyuncuların arasına karışarak onlarla hora tepmiş, bar oynamıştır. 1936 yılında yapılan II. Balkan Fesitvali'nde Artvin (Çoruh) ekibiyle barbaşı olarak Artvin Barı'nı oynamış, oyundan sonra mendilini ekibe armağan etmiştir. Bu olay üzerine Artvinliler barın adını Atabarı olarak değiştirmişler, sözlerine de "Atamızdan yadigâr/Bizde Atabarı var" mısralarını eklemişlerdir.

Atatürk, Karagöz'ün bir halk gösteri sanatı olduğunu kabul etmiş, yaşatılmasını istemiştir. Karagöz oynatan aktör Hazım Körmükçü'ye; "Perde arkasında her şey söylenir. Yeter ki halka ışık tutsun." diyerek bu konudaki görüşlerini açıklamıştır. Son sahibi Burhan Cahit Morkaya olan Karagöz gazetesi de devletten yardım görmüştür.

Atatürk, Türk el sanatlarına daima güzel sanatların bir dalı gözüyle bakmıştır. Halk sanatlarını, zanaatlarını küçük görmemiş, tersine yüceltmıştır. 1922 yılında Konya'da bu konuda şunları söylemiştir:

"Sanatın en basiti en şereflişidir. Kunduracı, terzi, marangoz, saraç, demirci, nalbant hayat-ı içtimaiyemizde, hayat-ı askeriyemizde hürmet ve haysiyet mevkiine elyak sanatkârlardır."

1923 yılında Adana esnafı ile konuşurken de aynı konuda şu düşüncelerini ileri sürmüştür:

"Bir milleti yaratmak için birtakım temeller lâzımdır ve bilirsiniz ki bu temellerin en mühimlerinden biri sanattır. Bir millet sanattan ve sanatkârdan mahrumsa tam bir hayata mâlik olamaz. Böyle bir millet bir ayağı topal, bir kolu çolak, sakat ve alil bir kimse gibidir. Hattâ kasedtiğim mânayı bu söz de ifadeye kâfi değildir. Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir."

Atatürk Ankara'da Etnografya Müzesi'ni kurdurarak (halka açılışı 18.7.1930) folklorun maddî kültür ürünlerini toplatıp bu müzede teşhirini sağlamıştır. 1933 yılında kurulan Sümerbank da halıcılık ve çinçilik sanatlarımızın yaşamasına hizmette bulunmaktadır.⁽⁴⁾

(4) a.g.e., s.23-25

BÖLÜM 3

ORTA ÖĞRENİMİN AMAÇLARI

3.1. Türk Milli Eğitiminin Genel Amaç ve Temel İlkeler Doğrultusunda Görüşleri⁽¹³⁾

a) Öğrencileri ilgi, beceri ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamak,

b) Öğrenciye, Atatürk İlkelerine ve İnkılaplarına, T.C Anayasası' na ve demokrasinin ilkelerine uygun olarak haklarını kullanabilme, görevlerini yapabilme ve sorumluluklarını yüklenbilme bilincini kazandırmak,

c) Öğrencinin milli kültür değerlerini tanımasını, takdir etmesini, çevreyi benimsemesini ve kazanmasını sağlamak,

ç) Öğrenciyi toplum içindeki rollerini yapan, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, işbirliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen iyi ve mutlu bir vatandaş olarak yetiştirmek,

d) Bulundukları çevrede milli kültürün benimsenmesine ve yayılmasına yardımcı olmak,

e) Öğrenciye fert ve toplum sorunlarını tanıma, çözüm arama

(13) KOCAOLUK, Mehmet Şükrü; "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği", 1992, s.4

alışkanlığı kazandırmak,

f) Öğrenciye sağlıklı yaşama, ailesinin ve toplumun sağlığı ile çevreyi korumak için gereken bilgi ve alışkanlıkları kazandırmak,

g) Öğrencinin el becerisi ile zihni çalışmasını birleştirerek çok yönlü gelişmesini sağlamak,

h) Öğrencinin araç ve gereç kullanma yoluyla sistemli düşünmesini, çalışma alışkanlığını kazanmasını, estetik duygularının gelişmesini, hayal ve yaratıcılık gücünün artmasını sağlamak,

ı) Öğrencinin mesleki ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlayarak gelecekteki mesleğini seçmesini kolaylaştırmak,

i) Öğrenciyi üretici olarak geçimini sağlamak ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunması için bir mesleğin ön hazırlığını yaptıracak, mesleğe girişini kolaylaştıracak ve uyumunu sağlayacak davranışları kazandırmak,

j) Öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmelerini, öncelikle enerjiden ve artan malzemedan savurganlığa kaçmadan yararlanmalarını sağlamak.

3.2. İlköğretim Okullarında Türk Halk Oyunlarının Seçmeli Ders Olarak Uygulamaya Konulması

1997-1998 Eğitim ve Öğretim yılında ilköğretim okullarında seçmeli ders olarak okutulacak dersler arasında halk oyunları dersine de yer verilmiştir.

Milli kültür değerlerimizin yaşatılması, yaygınlaştırılması, sevdirmesi ve yeni nesillere en doğru şekilde aktarılması, kişiler arasında dostluk, arkadaşlık ve yardımlaşma ilişkilerinin geliştirilmesi ve boş zamanlarının değerlendirilmesine katkı sağlayacak bu uygulama; aynı zamanda milli birlik ve beraberliğimizin tesisi ve güçlendirilmesini de olumlu etkileyecektir.

Seçmeli halk oyunları dersleri, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında görevli kadrolu Türk Halk Oyunları ğretmeni, beden eğitimi ğretmeni veya okulun ğretmeni olup, halk oyunları alanındaki becerisi bulunan öğretmenler tarafından yürütülecektir.

Bu nitelikte ğretmen bulunmadığı taktirde, halk oyunları alanında eğitim veren yüksek ğretim kurumlarının ğretim yesi, ğretim görevlileri ve okutmanları, halk oyunları bölümü mezunları, TRT ve Kültür Bakanlığı sanatçıları ve alan uzmanları, halk eğitim merkezlerindeki kadrolu folklor usta ğreticilerine görev verebilecektir.

Buna rağmen ihtiyaç karşılanmadığı taktirde yüksekokul mezunu (en az ön lisans düzeyi) Türk halk oyunları yöre oyunları öğreticisi yetiştirme kurslarını tamamlayıp yetki belgesi almış olan kişiler, ilköğretim okullarındaki seçmeli halk oyunları derslerine girebileceklerdir.

Ayrıca ihtiyaç duyulan illerde en kısa zamanda Türk halk oyunları öğreticisi yetiştirme kurslarının açılmasının ve sertifika verilerek derslere girmelerine fırsat verilecektir.

Milli Eğitim Bakanlığı Türk Halk Oyunlarının gelecek nesillere, doğru ve daha bilinçli, yozlaşmadan aktarılması konusunda bir adım daha atmış bulunmaktadır.

3.3. Orta Öğretimde Çocukluk, Gençlik Dönemine (11-21 yaş) Genel Bir Bakış

3.3.1. Sosyal Gelişim

Bireyin hayatında fiziksel ve psikolojik yönden hızla değiştiği ve gelişim gösterdiği bir dönem vardır. Bu dönem kızlarda 12, erkeklerde 13. yaştan başlayarak 20-21. yaşa kadar devam eder. İşte ergenlikle başlayan bu hızlanma dönemine 'ergenlik çağı' dönemi adını veririz.

Ergenlik çağı kişinin önceki yaşamından ve gelişiminden kopup yeniden doğuş dönemi değildir. Fakat bu dönemin gelişimi öylesine hızlı ve göze batacak biçimde olur ki, bu bireyin çevresindekileri kadar, kendisini de şaşırtır. Zaman zaman bunalımlara iter.

Özellikle bedensel gelişimi inceleyelim; bu dönemde bireyin fiziğinde şu değişiklikler görülür: boy uzaması, kasların gelişip, güçlenmesi, omuzların genişlemesi, ses tonunda kalınlaşma, kol ve bacakların, özellikle ellerin oransız bir biçimde uzaması, kıllanmak, cinsel hormonların faaliyetlerinin artması, başın hemen hemen yetişkinlikte erişebilecek büyüklüğe gelmesi, bazılarında ergenlik sivilcelerinin çıkması v.s. bedeni hızla gelişen ergen bazı korkulara kapılır. Sekiz aylıktan başlayarak algıladığı beden imajı, ergenlikte altüst olur. Ergen normal olmama endişesi duymaya başlar. Bu endişesi dışardan gelen tepkilerle de iyice büyür. (Leylek gibi olmuşsun v.s. sözleriyle) bütün bunlar 'ergeni' bedeniyle ya çok fazla ilgilenmeye ya da bedenini saklama durumuna iter. Sonuç olarak ergenlikle başlayan bedensel değişimler gençlerde bazı dengesizlikler ve gerginlikler doğurur.⁽¹⁴⁾

(14) KAFKAS, İ. Gülşen; "Okul Yöneticilerin Danışman Kitabı", İstanbul 1993, s.63

Çocuktaki etkinlikleri incelediğimizde; bundan önceki çağda olduğu gibi, çocuklar beden çalışmalarından ve spordan hoşlanmaya devam ederler. Oyun ve yarışmalara o kadar düşkünlüdürler ki, yorulduklarının farkına varmazlar. Onlarda beden çalışmalarında başarı göstermek, sporda maharet kazanmak arzusu gittikçe kuvvetlenir.

Çocuk futbol, voleybol, halk oyunu gibi örgütlenmeyi gerektiren grup oyunlarından hoşlanmaya devam eder; okullar arası, kulüpler arası yarışmalara ilgi duyar, bunlara katılabileceği zamanı sabırsızlıkla bekler.

Hareketli ve toplumsal oyunlardan hoşlanan çocuk, henüz kuvveti ile mütenasip ve gelişmesi için yararlı oyun etkinliklerini seçmede isabet gösteremez.

Bu yaşlarda çocukların mukavemeti nispeten azalır. Zaman zaman dalgınlık ve tembellik gösterirler. Bunun sebebi fiziksel olabileceği gibi, duygusal olabilir.

Çocuktaki İlgiler:

Bu dönemde kişisel ilgiler daha genişler ve çeşitlenir. Bu ilgiler, gene bu çağda beliren özel istidatlara bağlıdır. Öğrencilerin derslerde kendini gösterebilecek resim, müzik, halk oyunları, matematik gibi alanlarla ilgili istidatları, başarıları görülüp değerlendirilmelidir.

Bu çağın başında çocuk, yetişkinlerin yaptıkları bütün işleri yapmaya karşı meraklıdır.⁽¹⁵⁾

(15) Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu; İlköğretim Programı, İstanbul, 1994, s.1245,1246,1247,1248

Kısaca fiziksel değişim psikolojik değişimlere ve korkulara neden olur. Fakat burada hemen şunu belirtmek gerekir ki, her bireyde ergenlik dönemi sorunlarını az yada çok az oluşu, aileye ve aile içinde kurulan diyaloga, iletişime bağlı olarak değişiklik gösterir.

Ergenlik çağının fiziksel gelişimini kısaca söylemek gerekirse, çok hızlı ve en üst düzeydedir diyebiliriz. Aynı zamanda zihinsel ve cinsel gelişim de, fiziksel gelişim gibi en üst düzeydedir. Psikolojik özelliklerini de özetlemek gerekirse: Ergenlikte başlayan yetmenlik çağı bir gencin artık kendini tam anlamıyla bağımsız olarak görmek istediği bir dönemdir. Buna bir bakıma bağımlılıktan bağımsızlığa geçiş çağı da denilebilir. Fakat bu çağda genç hala çocuksu özelliklere sahiptir ve çocuklukta kazandığı avantajdan ve hoşgörüden vazgeçmek istemez. Bir yandan özellikle bedeniyle yetiştirilmiştir ve onlar gibi bağımsız davranmak istemektedir. Ana babanın baskısından, engellemelerinden bir an önce kurtulmak, 'BÜYÜK OLMAK' büyük gibi davranmak isteğiyle yanıp tutuşur. Oysa bu dönemin bir çok yeni sorunlarının çözümünde ve diğer ilişkilerinde ana babasının ve yetişkinlerinin yardımlarına gereksinim duyar. Aynı çelişkiler gencin ana ve babasında da görülür. Ana babalar da çocuklarının yine eskisi gibi kendilerine bağlı olmasını ve sözlerinden çıkmamalarını isterler. Öte yandan da 'artık koskoca adam oldun' diyerek, onları büyük görmek ve olgunlaştırmak isterler. Bu dönemde ana babalara ve yetişkinlere düşen görev, gençlerin bağımsızlıklarını kazanma eğilimlerine saygı ve anlayış göstermek, onlara yardımcı olmaktır. Daha önce de belirttiğimiz gibi gencin bu dönemde en hassas olduğu konu, çocuk yerine konması, kendine hala çocuk muamelesi yapılmasıdır. Bu yüzdendir ki, kendine çocuk gibi davranılan genç, öyle olmadığını kanıtlamak, kendini bu yeni statüye kabul ettirmek amacıyla yetişkinlere özgü davranışlar göstermeye başlar. Örneğin: Sigara içmeleri, bıyık bırakmaları, kızların aşırı makyaj yapmaları, yetişkinler

gibi konuşmaları vs. Yetişkinlere karşı gelme, onları dinlememe, kabadayılık gibi davranışlarının nedeni budur. Genç, bu davranışlarıyla, "Ben artık çocuk değilim, ben yetişkin bir insanım", demek ister. Bu türde davranışlar cezalandırıldıkça azalıp düzelecekleri yerde daha olumsuzlaşırlar. Gençler bu kez kasıtlı olarak yetişkinlere karşı gelirler, kafa tutarlar.

Gençlerin bu dönemde cinsel konulara olduğu kadar, yasak ve tehlikeli konulara da ilgisi fazladır. Gençlere göre güven kuralları ve yasaklar yetişkinler tarafından gelişigüzel konulmuştur. Oysa zamanla yaşları ilerledikçe onlar da görürler ki, yasaklar ve güven kuralları yalnızca yetişkinleri ilgilendirmeyip, toplumda yaşayan herkesi aynı derecede ilgilendiren ve uymak zorunda olduğumuz hayati değer taşıyan kurallardır. Yalnız bu gerçeği öğrenme bazı gençlere çok pahalıya mal olmaktadır. Daha önce de söylediğimiz gibi, gençler bu dönemlerinde heyecanlarında en doruk noktasındadırlar. Çabuk sinirlenir, aşırı bir alınganlık ve duyarlılık içinde oluşları nedeniyle eleştiriden hiç hoşlanmazlar. Onları küçülttüğü, iç güvensizliği, eksiklik duygularını deprestirdiği için eleştirilmeyi sevmezler.

Bu çağda genç, dıştan baktığımız zaman herkesi küçük gören, alaycı, gururlu ve kendisine güveni çok biri gibi görünür. Oysa iç dünyaları bunun tam tersidir. Bireyin yaşamında kendine güvenin en az olduğu, yardıma en çok gereksinim duyduğu dönem bu dönemdir.

Ergenlikte gençler, kişiliklerine saygı gösteren, onları adam yerine koyan, sorunlarına açık ve samimi yaklaşan yetişkinler ararlar. Bunu bulamadıkları anda sorunlarını çözmek, yardımlar bulmak ve meraklarını doyurmak amacıyla sokağa ve sokaktaki arkadaşlara yönelirler. Böylece çoğu zaman olumsuzluğun ilk basamağına çıkmış olurlar.

Ana babaların, özellikle de okulun, eğitimin görevi topluma olumlu

uyum gösteren fiziksel ve psişik yönde sağlıklı bireyler yetiştirmek olduğuna göre; özellikle ergenlik döneminde uyum sağlamaya çalışan, bağımsızlık isteyen, sorunlarına yanıt isteyen bireyleri doyuma ulaştırması gerekir.

Ergenlik döneminde cinsellik genç için büyük, bilinmeyen ada gibidir. Dolayısıyla da savunma, korku ve merak durumundadırlar.⁽¹⁴⁾

Bu dönemde gencin sosyalleşmesini sağlamak, kendine güven duygusunu pekiştirmek için belirli uğraşlar edinmesi gerekmektedir. Bu uğraşların en önemlilerinden birisi de halk oyunlarıdır.

3.3.2. Motor Gelişim

Yaşamın ilk yıllarında, çocuğun motor, yani hareki gelişiminde iki önemli eğilim görülür. Çocuğun becerilerinde baştan aşağıya ve bedenin merkezinden dışa doğru bir gelişim seyri görülür. Örneğin, bebeğin oturmadan önce başını tutabilmesi yukarıda sözü edilen birinci gelişim prensibine bir örnektir. El ve kolunu hedeflediği nesneye ulaşacak şekilde uzatmadan önce göğsünü yerden yukarıya kaldırması ise, ikinci gelişim prensibine bir örnektir.

Bebeğin ilk haftalardaki motor yeteneklerinin gelişimini şöyle sıralayabiliriz:

- 0. ay - Fötal duruşunu sürdürür.
- 1. ay - Çenesini kaldırabilir.
- 2. ay - Göğsünü kaldırabilir.
- 3. ay - Başarısız uzanmalarda bulunur.

(14) a.g.e., s.63-64

4. ay - Destekle oturur.
5. ay - Kucağa oturup nesneleri yakalar.
6. ay - Mama sandalyesinde oturup sallanan nesneleri yakalar.
7. ay - Kendi başına oturabilir.
8. ay - Yardımla ayağa kalkabilir.
9. ay - Sandalyeye tutunarak ayakta durabilir.
10. ay - Emekler
11. ay - Eli tutulduğunda yürüyebilir.
12. ay - Bir eşyayı tutup kendine çekerek ayağa kalkabilir.
13. ay - Dört ayak üzerinde merdiven çıkabilir.
14. ay - Kendi başına ayakta durabilir.
15. ay - Kendi başına yürüyebilir.⁽¹⁶⁾

Çocuktaki motor davranışların önemini şöyle açıklayabiliriz:

Bebek ve çocuk her şeyden önce yaşamın her zamanki eylemlerini sürdürmek için bedenini kontrol etmeyi, ona hâkim olmayı öğrenir. Dokuların gıda bakımından doyumu, su içme, dışarı çıkma gereksinimi sağlama, yine bireye zarar verecek durumlardan kaçınma, motor kontrolü geliştikten sonra en az bir beceri ile bütün bunlar ele geçmiş olur. Baş ve göz hareketleri maniplasyon, oturma, ayakta durma, emekleme, yürüme, koşma, sıçrama sosyal ve entellektüel gelişmenin esas etkinliklerini oluşturmaktadır. Her şeyden önce lisan için gerekli harf seslerinin çıkması motor gelişimi sürecinden başka birşey değildir. Daha sonraları elle yazı yazmak yararlı entellektüel bir yetenek haline gelmeden önce bir motor davranışı olarak elde edilmektedir. Bütün çocukluk dönemi boyunca sosyal temaslar bunun sonucu olan sosyal yönden gelişme geniş ölçüde motor gelişimi temelleri

(16) AYDOĞMUŞ, K.; BALTAŞ, A.; DAVASLIGİL, Ü.; GÜNGÖRMÜŞ, O.; KONUK, E.; KORKMAZLAR, Ü.; KÖKNEL, Ö.; NAVARO, L.; OKTAY, A.; RAZON, N.; YAVUZER, H.; "Ana-Baba Okulu", İstanbul 1992, s.9-11

üzerine kurulmaktadır.

Yetişkinler bile hem kendilerinin, hem de başkalarının motor gelişimine dayanan becerilere bel bağlamak zorundadır. Endüstriyel, ticarî profesyonel, sosyal ya da hoş vakit geçirme etkinlikleriyle meşgul olursa bile, bireyin düşüncelerinin etkin olabilmesi için motor etkinliklerine dönüşmelidir. Fabrikalar çalışmalı, ulaşım sağlanmalı kitaplar basılmalıdır, v.b. gibi sürekli entellektüel gelişim okumada göz kontrolünün sayesinde elde edilen yeni temaslar bedenın seyahate alışması, atölye ve iş ocaklarındaki el becerilerine dayanmaktadır. Elde edilen ipuçlarının kaydedilmesi, etkin bir hale sokulması motor gelişimine dayanan konuşma ve yazma becerisine bağlı bulunmaktadır. Bir kimsenin fikirlerini serbestçe etkin kılmak olanağından yoksun kalması ve bu durumun yarattığı paralize oluş hali sadece o kişinin aklını oynatma durumuna yakın bir hale düşmüş olduğunu noktalar. Bebeklik çağından yaşlılık dönemine varıncaya kadar her bakımdan doyum sağlayan bir yaşamın esaslarından biri de motor kontrolüdür. Motor kontrolünü anlamak, onu denetleyerek hâkim olma işi de doyum sağlayıcı eğitim süreçlerinin esasını oluşturur.

Çocuk inceleme süreci için motor gelişimini araştırmak esas olarak görülmektedir. Çocuğun genetik incelemesini yaparken motor gelişimini araştırmak birinci derecede önemli bir iştir. Organizma lisanın başlangıcından önce hemen hemen bir yıllık bir kişisel yaşam gelip geçmektedir. Sosyal davranışın da başlamış olması için aşağı yukarı bu kadar zamanın geçmesi gereklidir. Okul öncesi periyodun süresi boyunca zihinsel ve sosyal hayatın akışı motor gelişimine bağlıdır. Çocuğun çalışma ve oyun hayatını anlamak, tanımak için bir kimse onun motor gelişiminin anlamlı biçimde ilerleyişine nüfuz etmekle mümkündür. Motor gelişimi etkinlikleri evrensel biçimde her çocukta görülebilmekte, yine bu çocuklarda özel, çok daha büyük çapraşık örnekler görme olanağı ve ileride motor

(harekî) becerilerin de sürüp gideceği garanti edilmiş bulunmaktadır.⁽¹⁷⁾

3.3.3. Çocuk ve Oyun Kuramları

Oyun üzerinde ilk teori 19.yy. sonlarında gelmiştir. Lazarus (1883) oyunun kendiliğinden ortaya çıkan, mutluluk getiren bir aktivite olduğunu söylemiştir. Hall'e (1906) göre çocuk, oyunlarında insanlığın kültürel gelişimini yaşamaktadır.

Gross (1899) oyunu, çocukluğun sonunda ulaşılan olgunluk için ön denemeler olarak görür. Ellis (1973) ise 'İnsan Niçin Oynar' adlı kitabında oyunu tanımlarken iki bölümde toplar:

- Motivasyon ve Psikogenetik
- Oyun faaliyetinin içeriği

Oyun faaliyeti ise içerik açısından aşağıdaki özellikleri içerir:

- Oyun kendiliğinden ortaya çıkar, mutluluk ve rahatlık oyuna eşlik eder.
- Oyun, duyu organlarında sinir ve kaslarda, zihinsel düzeyde oluşur ve bu üç düzey birlikte işler.
- Oyunda deneyimler tekrarlanır, çevreyi taklit görülür, yeni şeyler denenir, keşfedilir.

(17) ÖZGÜR, İbrahim N.; Çeviren, "Çocuk Psikolojisi" İstanbul 1979, s.65-66

- Oyun, zaman ve mekânı kendi sınırlar.
- Oyun çocuğun kendi iç dünyasını dıştaki sosyal dünya ile birleştirmesine yardım eder.
- Oyun, düzenli gelişim aşamaları gösterir.

Yukarıdaki özelliklerine bakıldığı zaman görülüyor ki oyun, karmaşık bir insan davranışdır. Dinamik bir süreçtir, ilgi kendiliğindenlik ve eğlenceyi içerir. Ellis, onun için oyunu 'karmaşık bir insan davranışdır' şeklinde tanımlar.⁽¹⁸⁾

Çocuklar kurallı oyunlarda kurallara karşı çok hassastır. Bir grup olduğu zaman bu gruptaki arkadaşlarına karşı çok bağlı davranır. Eğer çocuklardan biri kurallara uymazsa grup tarafından hemen dışlanır, çünkü çocuk yetişkinlere oranla daha az hoş görülür.

Sosyal uyum yeteneği, bir gelişim süreci izler. Paralel oyunlarla başlar, yanyana çocukların oynadığı "yalancı gruplar" görülür. Bunu ikili, dörtlü gruplarla oynanan oyunlar izler. Daha sonra 6-7 çocuktan oluşan "takım" oyunları" görülür. Takımlarda belli bir hiyerarşik yapı oluşur. Çocuklar bu hiyerarşik yapı içinde yerlerini ve görevlerini bilirler. Yaş ilerledikçe liderlik davranışı gelişir. Ben merkezci düşünceden, hareket etme davranışı azalır.

Sosyal oyunun diğer bir özelliği bilişsel yapının gelişmesi ve iç denetimin artması, vicdan eğitimi geliştirmesidir.

Çocuğun kendini başkasının yerine koyması ya da başkasının gözü

(18) ÖZDOĞAN, Berka; "Çocuk ve Oyun", Anı Yayıncılık, Ankara 1997, s.95

ile kendini görme yeteneğini kazanması, sosyal gelişimin en zor aşamasıdır. Bu gelişim için taklit etme, gerçeğin hayal dünyasında değiştirilmesi, ilişki kurma yeteneği, konuşma ile ilişki kurma niteliklerinin bulunması gerekir. Özellikle son iki vasıf "rol oyunları" için gereklidir.⁽¹⁸⁾

Kişinin yetenekleri ile yapmak istedikleri arasında ne kadar büyük bir farklılık olursa uyumsuzluk o kadar büyük olur. Yapmak istedikleri ile yetenekleri aynı olursa kişi uyumlu bir kişilik gösterir ve kişinin iç çatışması olmaz.⁽¹⁸⁾

Çocuğa ergen dönemde serbest çalışma, halk oyunları, müzik çalışması, tiyatro vb. gibi sosyal etkinlikler fırsatı verildiği zaman gençlerin korkularının, nevrotik düşüncelerinin üstesinden gelme fırsatı da verilmiş olunur. Oyun, sosyolojinin, antropolojinin, psikolojinin, biyolojinin, tarihin, sanat tarihinin, eğitim ve istatistiğin ilgi alanı ola gelmiştir. Farklı disiplinlerden oyuna yönelen bu ilgi bize oyunun insan yaşamındaki önemini göstermektedir.⁽¹⁹⁾

Hollanda'lı tarihçi olan John Huizinga'ya göre oyun, çocuklara özgü, çocuksu bir etkinlik değil, insan ve kültürleri belirleyen bir temel öğedir. Huizinga'ya göre oyun, kültürlerin ürünü değil, tam aksine kültürler oyunun ürünüdür. Kısacası, oyun kültürden önce gelir. Henüz çeşitli kültür kalıplarının oluşmadığı dönemlerde de ilkel insanlar oyun oynuyorlardı. Oynanan bu oyunlar zamanla kültürleri ortaya çıkardı. Huizinga'ya göre bütün kültürel kurumlar oyundan çıkmıştır. Örneğin; hukuk sistemi, takas, ticaret, sanat, bilim ve çeşitli törenler, folklor, spor, salon ve şans oyunları oyundan kaynaklanmış birer toplumsal oyundur. Eski çağlarda, oyun, kültür

(18) a.g.e., s.118-119

(18) a.g.e., s.132

(19) DÖKMEN, Üstün; "Sosyometri ve Psikodrama", 1995, s.48-50

ve uygarlık bir bütündü. Zamanla bu bütünlük bozuldu ve böylece oyunun toplumsal yaşamdaki işlevi giderek azaldı.

Huizinga'ya göre önce oyun vardı; Moreno'ya göre de önce rol vardı. Oyun ile rol arasında ilişki bulunduğu kanısındayım, bir oyunun oynanabilmesi için oyuncuların çeşitli rollere girmeleri gereklidir; kısacası oyunu ve rolü birbirinden soyutlayamayız. İki düşünüre göre oyun ve rol kültüründen önce gelir. Huzingaya göre oyun kişilerin katılıp katılmamakta özgür oldukları bir faaliyettir.⁽¹⁹⁾

(19) a.g.e., s.50

BÖLÜM 4

HALK OYUNLARI ÖĞRETİCİLERİNDE VE ÖĞRENCİLERİNDE BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER

4.1. Öğreticilerin Özellikleri

Halk Oyunlarımızın nesilden nesile, doğru bir şekilde, yozlaşmadan aktarılması için, yaygınlaştırılması, sevdirmesi, bir meslek olarak seçilmesi için halk oyunları öğreticilerinin kişisel bazı özelliklere, belirli seviyede bilgiye, psikolojik ve pedagojik formasyona sahip olmaları gerekir.

300 kişi üzerinde yapılmış olunan anket sonucunda bir halk oyunları öğreticisinde olması gereken özellikler şu şekilde tespit edilmiştir:

- a) İnsanı ve işini seven,
- b) Öğretme yeteneği olan,
- c) Kişilik olarak mütevazı yapıya sahip,
- d) İnsanlarla rahat ilişkiler kurabilen,
- e) Anlatım ve örnekleme yeteneği olan,
- f) Etkin dinlenmeyi bilen,
- g) Anatomi bilgisi olan,
- h) Hangi yaş grubuna öğretmenlik yapacaksa o grubun fiziki ve psikolojik özelliklerini iyi bilen,
- ı) Ritm yeteneği olan,
- j) Müzik yeteneği olan,
- k) En az bir müzik aleti çalabilen,

- l) Sahne tekniklerinden yararlanmasını bilen,
- m) Öğreteceği yörenin halk edebiyatını, coğrafyasını, halk müziğini, yöre insanının karakteristik özelliklerine vakıf olan,
- n) Yenilikçi,
- o) Akademik eğitilmiş,
- ö) Bilinçli,
- p) Öze sadık,
- r) Araştırmacı,
- s) İşini ciddiye alan,
- t) Sabırlı olan,
- u) Motivasyon özelliği olan,
- v) Öğretmenlik formasyonuna sahip olması gerekir.

Yukarıda özelliklere sahip olan kişi Türk Halk oyunlarımızın öğretilip yaygınlaştırılmasına, sevilmesine, önemini yitirmemesine, kültürümüzün yeni nesillere aktarılmasına olumlu yönde hizmet verecektir.

Günümüze kadar halk oyunları öğreticileri çalıştıkları derneklerden dost-ahbap ilişkileri çerçevesinde "çalıştırıcı belgesi" alarak işlerini yürütmüşlerdir. Ancak bu şahısların zaman içinde yarardan çok zarar getirdikleri görülmektedir. Sahne düzenlemesi bilgisi olmayan, oyunu sahneye uyduracağız diye zorunlu adım değişikliklerine giden, oyunların otantik şekillerini öğretmeden yeni düzenlemelerini öğreten, "A" yöresi kostümünün bir parçasını "B" yöresinde kullanan, ciddi olarak işinin bilincinde olmayan bu şahıslar, halk oyunlarında yozlaşmalara, sonuçta kültürel erozyonlara sebebiyet verip, gençler arasında halk oyunlarına duyulan ilginin azalmasına neden olmuşlardır.

Ancak işinin bilincinde olup gerekli mesleki bilgi ve kültüre sahip olan, derslerini canlı ve ilgi çekici hale getiren herkes, her şeyi değil, öğrenmeyi

öğretme alışkanlığı kazandırabilen öğreticiler, halk oyunlarının sevilip yaygınlaşmasında başarı elde edilebilecektir.

4.2. Öğrencide Olması Gereken Özellikler

Denek olarak seçilen 300 kişi üzerinde yapılan anket sonucunda, halk oyunları öğrenmek isteyen öğrencilerde olması gereken özellikler sırasıyla şu şekilde tesbit edilmiştir:

- 1) Halk oyunlarını öğrenmeye arzulu ve istekli olması,
- 2) Halk oyunlarını sevmesi,
- 3) Araştırmacı bir yapıya sahip olması,
- 4) Prensipte sahibi olması,
- 5) Belirli bir fiziksel yapı ve performansa sahip olması,
- 6) Büyüklerine karşı sevgili ve saygılı olması,

Bugün orta öğretimde yapılan halk oyunları çalışmalarının çoğunun başta gelen amacı, gençleri sosyalleştirmek, onlara halk kültürümüzü tanıtmak ve oyunlarımızı sevdirmekten ziyade yarışmalara katılarak okulun adını duyurmak ve tanıtmaktır. Okullarda T.H.Oyunlarına duyulan ilgi ve isteği incelediğimizde de ne acıdır ki Türk Halk Oyunlarına pek rağbet olmadığını görmekteyiz. Bunun sebebi ise gençlerin yanlış eğitim politikaları sonucu kendi kültürüne yabancılaşması, çoğunlukla zorunlu olarak çalışmalara alınması, öğreticinin konusunda yeterli olmaması, eksik ve yanlış uygulamalar, pedagojik formasyonu olmayan şahıslar tarafından çalışmaların bir yarışma uğruna gelip geçici olarak yapılmasıdır. Türk Halk Oyunları adı altında uygulamalı ders olarak Milli Eğitim müfredatı içine alınan bu dalda köklü bir eğitim almış öğretmenlerin işe el atmaları sorunu kökten halledecektir.

BÖLÜM 5

KENDİ ÇALIŞMAMIZ

5.1. Araştırma

Amaç: Bu araştırmanın amacı orta öğretimdeki halk oyunları etkinliklerinin uygulamalı ders olarak Milli Eğitim Bakanlığı müfredatına girmesini sağlamak ve uygulamaya konulan bu dersin etkin ve yaygın olarak ele alınması konusunda sağladığı yararların bilincine varılmasını sağlamaktır.

5.2. Metod

İstanbul, Kartal-Yakacık Şeyh Şamil İlköğretim Okulu, Eczacıbaşı İlköğretim Okulu, Fatin Rüştü Zorlu Süper Lisesi , İstanbul Şehremini Lisesi Yabancı Dil Ağırlıklı Lise I, Lise II ve Lise III. sınıf öğrencilerinden 300 kişiden oluşmuş ayrı grup ve İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Türk Halk Oyunları Bölümü mezunları ve öğretim görevlileri, Kartal Bölgesi halk oyunları öğreticileri ve Türk Folklor Kurumu halk oyunları öğreticileri ile tespitler yapılmıştır.

Materyal: Bu konuyu araştırmak için, araştırmacı tarafından; öğrencilere 20; mezunlara ve eğitimcilere ile 18 sorudan oluşan iki ayrı anket uygulanmıştır.

5.3. Seçilen Gruplar ile Değerlendirme

5.3.1. Gruptaki Eğitimcilerle Yapılan Anket Değerlendirmesi

VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Halk oyunları konusunda elde edilen veriler tablolar halinde çıkarılmıştır.

CİNSİYET DURUMLARINA GÖRE DEĞERLENDİRME

SEÇENEK	Sayı	%
Bayan	20	40
Erkek	30	60
Toplam	50	100

Tablo 1

Örneklerimize giren 50 halk oyunu öğreticisinin cinsiyet dağılımı tablo 1'de gösterilmiştir. Buna göre öğreticilerin %40'ının bayan, %60'ının erkek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum erkek çalıştırıcıların bayanlara oranla daha fazla olduğunu göstermektedir.

YAŞ DURUMLARINA GÖRE DEĞERLENDİRME

SEÇENEK	Sayı	%
18'den küçük	–	–
18 - 25 yaş arası	10	20
25 - 30 yaş arası	15	30
30'dan büyük	25	50
Toplam	50	100

Tablo 2

Tablo 2'de görüldüğü gibi 18-25 yaş arası öğretici olduğu gibi öğretmenlerin 30'dan büyük yaştakilerden oluştuğu görülmektedir (%50).

ÖĞRENİM DURUMLARINA GÖRE DEĞERLENDİRME

SEÇENEK	Sayı	%
İlk	–	–
Orta	–	–
Lise	–	–
Yüksek okul	3	6
Üniversite	40	80
Yüksek Lisans	7	14
Toplam	50	100

Tablo 3

Tablo 3'de görüldüğü gibi halk oyunları öğretmenlerinin öğrenim durumu son derece memnuniyet vericidir. Yüksek okul eğitilmiş %6, üniversite eğitilmiş %80, Yüksek Lisans eğitilmiş %14'tür.

HALK OYUNU DENEYİMLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRME

SEÇENEK	Sayı	%
5 yıl az	–	–
5 + 10 yıl	–	–
10 + 15 yıl	28	56
15 + 20 yıl	8	16
20'den fazla	14	28
Toplam	50	100

Tablo 4

Tablo 4'de görüldüğü gibi Halk oyunları öğreticilerinin deneyimlerinin bir hayli yüksek olduğu görülmektedir. 10 yıldan fazla deneyimi olanların %56 oranında olduğu, 20 yıldan fazla deneyimi olanların ise %28 oranında olduğu görülmektedir.

ÖĞRENME ŞEKİLLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRME

SEÇENEK	Sayı	%
Usta Çırak	5	10
Dernek	13	26
Mahallinden	15	30
Okul	7	14
Konservatuvar	10	20
Toplam	50	100

Tablo 5

Tablo 5'de görüldüğü gibi Halk Oyunları öğreticilerinin öğrettikleri oyunları, %10'unun usta çırak ilişkisi ile, %26'sının dernek çalışmaları ile, %30'unun mahallinden, %14'ünün okullarda, %20'sinin ise konservatuarda öğrendiği ortaya çıkmıştır.

BİREYSEL ÇALIŞMA DURUMLARINA GÖRE DEĞERLENDİRME

SEÇENEK	Sayı	%
Kitap	3	6
Makale	5	10
Tebliğ	–	–
Yok	2	4
Başka	40	80
Toplam	50	100

Tablo 6

Tablo 6'da görüldüğü gibi Halk Oyunları öğretmenlerinin %80'i bitirme ödevi şeklinde çalışmalar yapmışlardır. Bu konuda kitap yazan oranı ise %6'dır.

**BİREYSEL TOPLANTILARA KATILMA DURUMLARINA GÖRE
DEĞERLENDİRME**

SEÇENEK	Sayı	%
Evet	42	84
Kısmen	5	10
Hayır	3	6
Toplam	50	100

Tablo 7

Tablo 7'de görüldüğü gibi sempozyum, seminer gibi toplantılara katılma konusunda aldığımız cevaplardan öğretmenimizin bu alanda oldukça faal oldukları görülmektedir.

YAYIN İZLEME ALIŞKANLIKLARINA GÖRE DEĞERLENDİRME

SEÇENEK	Sayı	%
Evet	40	80
Kısmet	7	14
Hayır	3	6
Toplam	50	100

Tablo 8

Tablo 8'de görüldüğü gibi yayınları izleme konusunda aldığımız cevaplara göre %80'i yayınları sürekli izlemektedirler.

HALK OYUNLARININ TOPLUMDAKİ KONUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

SEÇENEK	Sayı	%
Sanatsal	3	6
Kültürel	4	8
Eğlence	14	28
Eğitici	8	16
Sosyal Aktivite	15	30
Önemsiz	6	12
Toplam	50	100

Tablo 9

Tablo 9'da görüldüğü gibi halk oyunlarının toplumdaki değerinin eğlence amaçlı ağırlığının %28; ve sosyal aktivite amaçlı ağırlığının ise %30 oranında olduğu ortaya konmaktadır.

HALK OYUNLARININ KAYBOLMAKTAN KURTARILMASI İSTEĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

SEÇENEK	Sayı	%
Evet	50	100
Hayır	–	–
Toplam	50	100

Tablo 10

Tablo 10'da görüldüğü gibi ankete katılan bütün öğretmenler halk oyunlarının kaybolmaktan kurtarılması sorusunu evet olarak %100 yanıtlamışlardır.

**HALK OYUNLARI KONUSUNDA MİLLİ EĞİTİMİN TUTUMUNUN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

SEÇENEK	Sayı	%
Olumlu	6	12
Olumsuz	14	28
Yeterli değil	30	60
Toplam	50	100

Tablo 11

Tablo 11'de görüldüğü gibi Milli eğitimin halk oyunları konusundaki tutumunun %60 oranında yetersiz görüldüğü saptanmıştır.

**HALK OYUNLARININ ORTA ÖĞRETİMDE DERS OLARAK OKUTULMA
GEREĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

SEÇENEK	Sayı	%
Evet	50	100
Hayır	–	–
Toplam	50	100

Tablo 12

Tablo 12'de görüldüğü gibi öğretmenlerin tamamı, halk oyunlarının orta öğretimde ders olarak okutulmasını istemektedirler.

DERSİN KONUM ŞEKLİNE GÖRE DEĞERLENDİRME

SEÇENEK	Sayı	%
Seçmeli	31	62
Zorunlu	10	20
Aşamalı	9	18
Toplam	50	100

Tablo 13

Tablo 13'de görüldüğü gibi halk oyunları, orta öğretimde seçmeli ders olarak konulmalı diyenler %62 zorunlu olsun diyenler %20, aşamalı konulsun diyenler %18 olarak belirlenmiştir.

HALK OYUNLARI ÖĞRETİMİNİN NİTELİĞİNE GÖRE DEĞERLENDİRME

SEÇENEK	Sayı	%
Amaç	25	50
Araç	13	26
İkisi de	12	24
Toplam	50	100

Tablo 14

Tablo 14'de görüldüğü gibi öğretmenlerin %50'si halk oyunları öğretimini amaç olarak görmektedirler.

5.3.2. Öğrencilerle İlgili Anket Değerlendirmesi

HALK OYUNLARINA İLGİ

SEÇENEK	Kişi Sayısı	%
Biliyor-katılıyor	52	18
Biliyor-katılmıyor	236	82.6
Bilmiyor-katılmıyor	12	
Toplam	300	

Tablo 1

Tablo 1'de anketin uygulandığı 300 kişiden 52'sinin okullarında seçmeli Türk Halk Oyunları dersi vardır. Tamamı her derse iştirak etmektedirler. Kalan 257 kişinin 245'i böyle bir çalışmanın varlığından haberdar olmasına karşılık çalışmalara katılan sadece 9 kişi olarak tesbit edilmiştir.

Halk Oyunları çalışmalarından haberi olmayan ve dolayısı ile katılamayan 12 kişi ile haberi olup da katılmayan 236 kişi ise 300 kişi içerisinde 82.6'lık bir paya sahiptir.

HALK OYUNLARI DERS İSTEĞİ

SEÇENEK	Kişi Sayısı	%
Evet	230	87.8
Hayır	32	12.2
Toplam	262	100

Tablo 2

Tablo 2'de görüldüğü gibi halk oyunlarının orta öğretimde ders olarak okutulmasını isteyen öğrenci sayısı %87.8 istemeyen %12.2 olduğu tesbit edilmiştir.

HALK OYUNLARI VE FOLKLOR TERİMLERİNİN BİLİNMESİ

SEÇENEK		Kişi Sayısı	%
Evet biliyor	Aynı anlamda	64	25.2
	Aynı anlamda değil	96	37.8
Hayır bilmiyor		94	37
Toplam		254	100

Tablo 3

Tablo 3'te görüldüğü gibi orta öğretimdeki öğrencilerin folklor ve halk oyunu terimlerinin aynı anlama gelmediği görüşünde oldukları görülmektedir. %37.8'i aynı anlamda değil, %25.2 aynı anlamda, %37'si anlamlarını bilmedikleri görülmektedir.

HALK OYUNLARI OYNAMAK İÇİN GEREKLİ OLAN ÖZELLİKLER

SEÇENEK	Kişi Sayısı	%
Yetenekli	109	36.5
İstekli	86	29
Sevmeli	37	12.6
Herhangi bir bilgisi olmayan	36	12.3
Fiziksel olarak uygun olmalı	29	8.3
Disiplinli olmalı	3	1.3
Toplam	300	100

Tablo 4

Tablo 4'te görüldüğü gibi orta öğretim öğrencileri halk oyunu oynamak için gerekli olan özellikleri önem sırasına göre yetenekli %36.5,

istekli %29, sevmeli %12.6, her hangi bir bilgisi olmayan %12.3, Fiziksel olarak uygun olmalı %8.3, disiplinli olmalı %1.3 şeklinde tespit edilmiştir.

**ÜNİVERSİTE VE KONSERVATUVARLARDA T.H.O.'LARI BÖLÜMÜ
OLUP-OLMADIĞINDAN HABERDAR**

SEÇENEK	Kişi Sayısı	%
Evet (biliyor)	158	58
Hayır (bilmiyor)	114	42
Toplam	272	100

Tablo 5

Tablo 5'te görüldüğü gibi orta öğretimde Üniversite ve Konservatuarlarda Türk Halk Oyunu Bölümünü bilen %58, böyle bir bölüm olduğunu bilmeyen %42 olduğu ortaya çıkmıştır.

TÜRK HALK OYUNLARINI MESLEK SEÇME

SEÇENEK	Kişi Sayısı	%
Evet (isterim)	112	37.2
Hayır (istemem)	179	59.5
Kararsız	10	3.3
Toplam	300	100

Tablo 6

Tablo 6'da görüldüğü gibi orta öğretim öğrencileri halk oyunlarını meslek olarak kabul etmemektedir. %37.2 meslek olarak kabul etmekte, %59.5 meslek olarak kabul etmemekte, %3.3 kararsız olarak görülmektedir.

**TÜRK HALK OYUNLARI SANAT MI, YOKSA EĞLENCE ETKİNLİK OLARAK
GÖRÜLMESİ**

SEÇENEK	Kişi Sayısı	%
Sanat	181	73.3
Eğlence ve etkinlik	46	18.6
Bilmiyor	7	2.8
Her ikisi de	13	5.3
Toplam	247	100

Tablo 7

Tablo 7'de görüldüğü gibi Orta öğretimdeki öğrenciler Türk halk oyunlarını sanat olarak görmektedir. %73.3 sanat, %18.6 eğlence etkinlik, %2.8 ne olduğunu bilmeyen, %5.3 hem sanat hem de eğlence ve etkinlik olarak görmektedir.

DENEKLERİN HALK OYUNLARI OYNAMA AMAÇLARI

SEÇENEK	Kişi Sayısı	%
Kültür ürünlerimizi öğrenmek	81	27
Hiçbir fikrim yok	79	26.4
Arkadaş ve çevre edinmek	30	10
Önce öğrenip, sonra öğretmek	28	9.4
Eğlenmek	6	2
Gösteri ve yarışmalara katılmak	32	10.6
Kendini kanıtlamak	9	3
Boş zamanları değerlendirme	18	6
Seyahat ve festivallere katılmak	17	5.6
Toplam	300	100

Tablo 8

Tablo 8'de öğrencilerin halk oyunları oynama amaçları gösterilmiştir. Deneklerin en çok kültür ürünümüzü öğrenmek ve sahip çıkmak için bu faaliyete katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir.

Yapılan anketin 7. maddesindeki "Halk Oyunlarına katılma nedeniniz nedir?" sorusuna cevap bu çalışmalara öğrenciler "sevdikleri için" katıldıklarını söylemişlerdir.

Yapılan anketin 11. maddesinde yer alan "Halk oyunları öğreticisinde olması gereken özellikler" sorusuna verilen cevaplar ağırlıklarına göre şöyle sıralanabilir :

Halk oyunları öğretmeni;

– Bilgili olmalı	%28
– Öğretebilme yeteneği olmalı	%26.3
– Sakin ve sabırlı olmalı	%25.8
– Herhangi bir fikrim yok	%11.5
– Çocukları sevmeli	% 8.4

şeklinde tesbitler elde edilmiştir.

Yapılan anketin 14. maddesinde yer alan "Halk oyunlarımızın toplumdaki yeri ve önemi? sorusuna verilen cevaplar çeşitli olmuştur. Ağırlık sırasına göre;

– Kültür ürünüdür ve kültürümüzün devamı için gereklidir	%58.3
– Herhangi bir fikrim yok	%24.4
– Sosyal faaliyettir	%3.2
– Eğlencedir severek izlenir; ama fazla önemi yoktur	%14.1

şeklinde tesbitlerde bulunulmuştur.

Yapılan anketin 16. maddesindeki, "gösterilere çıktık iseniz çevrenizin size bakış açısı ne oldu?" sorusuna yanıt:

Çevremizde insanlar, yakınlarımız, öğretmenlerimiz,

- Sevgi, hayranlık, gurur duyma, beğeni

şeklinde duyguları paylaşmışlardır.

Yapılan anketin 19. maddesinde "Türk Halk Oyunlarını tamamlayan ritm, müzik, kılık-kıyafet konusunda bilginiz var mı?" sorusuna çeşitli cevaplar verilmiştir. Türk halk oyunlarını tamamlayan ritm, müzik, kılık-kıyafet gibi konularda bilgi sahibi olmayanların çoğunlukta, çaba içersinde olan ya da müzik bilgisi olan öğrenci sayısı oldukça fazla olarak tesbit edilmiştir.

Öğreticilerde yapılan anketin 13. maddesinde yer alan "Halk Oyunlarıyla uğraşan kurum ve kuruluşların tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz? sorusuna verilen cevaplar çeşitli olmuştur:

Halk oyunları ile uğraşan kurum ve kuruluşların tutumları;

- Ticari amaç gütmektedirler.
- Kişisel uygulamalar yapmaktadırlar.
- Bazıları olumlu çalışmalar sergilemektedirler.
- Pasif kalmaktadırlar.

Yapılan anketin 14. maddesinde yer alan "daha sağlıklı çalışmalar

yapmak için devlet ve folklor kuruluşlarına ne gibi görevler düşmektedir" sorusuna verilen cevaplar çeşitlidir:

Milletlerin birbirlerine yakınlaşmasını, kültür alışverişini sağlayan ve dünya barışını olumlu etkileyen sanatlardan biri olan halk oyunlarının nesillere daha sağlıklı bir şekilde aktarılması ve sağlıklı çalışmalar yapmak için, devlete ve folklor kuruluşlarına düşen görevler;

- Devlet maddi manevi destekte bulunmalı.
- Resmi ve özel kuruluşların koordineli çalışması gerekir.
- Tek bir bakanlık bünyesinde toplanma olmalıdır.
- Denetleme yapılmalıdır.
- Kurslar ve seminerler düzenlenmelidir.

şeklinde tesbitlerde bulunulmuştur.

Yapılan anketin 17. maddesinde yer alan "sizce halk oyunları öğreticilerinde olması gereken özellikler nelerdir?" sorusuna çeşitli cevaplar verilmiştir.

Türk halk oyunları öğreticilerinden genel olarak Türk halk oyunları öğretmenlerinde bulunması gereken özellikler konusunda şu öneriler alınmıştır:

- Mesleki bilgisi olmalı
- Çalışma disiplini olmalı
- Öğrencilerle diyalogu iyi olmalı
- İnsan ilişkileri iyi olmalı
- Araştırmacı olmalı
- Öğretmenlik formasyonu olmalı
- Aslına sadık olmalı, kalmalı

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bireyler toplumu oluşturan en küçük yapıtaşlarıdır. Toplumdaki değişim ve gelişimleri incelemek, araştırmak istiyorsak, bireyleri tek tek inceleyerek bu verileri toplayıp tesbit edebiliriz.

Toplumu oluşturan bireyler üzerinde, izleri bulunan geçmişten günümüze kadar gelen maddi ve manevi değerlerin tümüne "kültür" diyoruz. İnsanlar günlük yaşayışlarını düşüncelerini ve mensup oldukları sosyal grupları etkileyen bir kültür içersinde doğar. Kültürümüzün bir parçası olan halk oyunlarımız, bireyler üzerinde olumlu barışçıl, sevecen, insanî değerlere sahip ve saygılı, şahsiyetli, onurlu, ince duygulu, kültürlü ve entellektüel insan olma gibi özellikler kazandırması yanında halk oyunları bireyin sosyalleşmesini sağlıyor, milletleri birbirine yaklaştıran olumlu ve önemli faktörleri içerdiği de inkâr edilemez bir gerçekliktir.

Anonim kültür ürünü ve sosyalleştirme aracı olan halk oyunlarımız, bütünlüğü pekiştirici, insanların ve ulusların birbirine dostça yaklaşmasına, kaynaşmasına olanak sağlayan özellikle de sevgiye yönelinmesine katkıda bulunan, sıcak bir iletişim aracıdır.

Folklor, tüm dünya uluslarını birbirine din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin yaklaştıran, sevdiren bir kültür aracıdır.

Toplumdaki bireyler birbirlerini daha iyi tanıyabilmek için geçmişten günümüze kadar gelmiş olan kültür ürünlerini örneğin halk müziği, halk

oyunları gibi orjinal ürünleri tanıma ve öğrenme ihtiyacı duymaktadırlar. Bu özellikler bireylerin kendi kültür ürün ve değerlerine sahip çıkma ve nesillere aktarma sorumluluğunu da gündeme getirmektedir.

Bu çalışmada bireylerin sosyalleşmesinde önemli bir rol oynayan halk oyunlarımızın gençler üzerindeki olumlu etkileri açıkça görülmektedir.

Yapılan araştırma ve anketler sonucunda, son yıllara kadar yurdumuzda halk oyunları öğreticilerinin çoğunluğunun erkek öğreticiler oluşturmakta, bayanlar azınlıkta kalmakta idi. Bunun nedeni ise halk oyunları öğreticiliğinin usta-çırak ilişkisine dayalı yürütülmesi ve bayanların bu yapının içine fazla girememesidir. Oysa artık bayanlarda halk oyunlarını öğrenme ve öğretme içinde erkek öğreticilerle hemen hemen başabaş gitmektedirler.

Bu tez çalışması esnasında halk oyunları öğreticileri ve öğrencilere yapılan anketler sonucunda şu verilere ulaşılmıştır:

Halk oyunları öğreticilerinin %80 oranında 25 yaştan büyük olduğu görülmektedir.

Halk oyunları öğreticilerinin öğrenim durumları incelendiğinde son derece memnuniyet verici olduğu gözlenmektedir. Yüksek okul eğitilmiş %6, üniversite eğitilmiş %80, yüksek lisans eğitilmiş %14 olduğu tesbit edilmiştir.

Öğreticilerin halk oyunları deneyimleri konusu incelendiğinde 10 yıldan fazla deneyimi olanların %72, 20 yıldan fazla deneyimli olanların ise %28 olduğu görülmektedir.

Halk oyunları öğreticilerinin %10'u öğrendikleri halk oyunlarını usta çırak ilişkisi ile, %26'sı dernek çalışmaları ile, %30'u mahallinden, %14'ü

okullarda, %20'si ise konservatuvarlarda öğrendikleri tesbit edilmiştir.

Halk oyunları öğreticilerinin yapılan anketler sonucunda %80'i bitirme ödevi şeklinde, %6'sı ise kitap yazmak suretiyle bireysel çalışma yapmış oldukları tesbit edilmiştir.

Halk oyunları öğreticilerinin sempozyum, seminer gibi bilimsel toplantılara %84 oranında, %10'unun ise kısmen katıldıkları tesbit edilmiş olup sonuç memnuniyet vericidir.

Öğreticilerin folklor yayınlarını izleme alışkanlığı %80'i sürekli, %14'ü kısmen izlemektedirler.

Halk oyunları öğreticileri halk oyunlarının toplumdaki konumunu %30'u sosyal aktivite, %28'i eğlence amaçlı, %16'sı eğitici, %8'i kültürel amaçlı olduğu görüşünü paylaşmaktadırlar.

Halk oyunları öğreticilerinin, oyunların kaybolmaktan kurtarılması konusundaki görüşleri ise, %100 evet halk oyunlarımız kaybolmaktan ve yozlaşmaktan korunmalıdır görüşündedirler.

Halk oyunları öğreticileri, folklor ve halk oyunları konusunda milli eğitimin tutumunu %60'ı yetersiz görmekte olduğu tesbit edilmiştir.

Yine halk oyunları öğreticileri, folklor ve halk oyunlarının orta öğretimde ders olarak konulması gereğini %100 Türk Milli Eğitim Müfredatı içerisinde ders olarak okutulmalı görüşünü paylaşmaktadırlar.

Ancak öğreticilerden dersin, %62'si seçmeli, %20'si zorunlu, %18'i aşamalı olarak konulmalı şeklinde görüşleri tesbit edilmiştir.

Öğreticilere göre halk oyunları öğretiminin niteliği %50'si amaç, %26'sı araç, %24'ü halk oyunlarının hem amaç hem de araç olduğu görüşünde oldukları tesbit edilmiştir. İlköğretim okulları, lise, yabancı dil ağırlıklı lise öğrencileri arasında yapılan anketler sonucunda şu verilere ulaşılmıştır:

Anketin uygulandığı 300 kişiden %18'i okullarında seçmeli Türk Halk Oyunları dersi var ve tamamı derse iştirak etmektedirler. Kalan 257 kişinin 245'i böyle bir çalışmanın varlığından haberdar olmasına karşılık çalışmalara sadece 9 kişinin katıldığı tesbit edilmiştir.

Halk oyunlarını orta öğretimde ders olarak okutulmasını isteyen öğrenci oranı %87.8, istemeyen %12.2 olarak tesbit edilmiştir.

Orta öğretimdeki öğrencilerin folklor ve halk oyunu terimlerinin aynı anlama gelmediğini çoğunlukla bilmektedirler. Folklorun; halk bilimi, halk oyunlarının ise folklorun içerisinde, kadrosunda yer alan bir dal olarak gördükleri tesbit edilmiştir. Öğrencilerden %37.8'i aynı anlamda olmadığını, %25.2 aynı anlamda, %37'si anlamlarını bilmedikleri görülmektedir.

Orta öğretim öğrencileri, halk oyunları oynamak için gerekli olan özellikleri önem sırasına göre şöyle sıralamaktadırlar: Yetenekli %36.5, istekli %29, sevmeli %12.6, herhangi bir bilgisi olmayan %12.3, fiziksel olarak uygun olmalı %8.3, disiplinli %1.3.

Öğrencilerin üniversite ve konservatuarlarda Türk Halk Oyunları Bölümü'nü bilen %58, böyle bir bölüm olduğunu bilmeyen %42 olarak tesbit edilmiştir.

Orta ğretim öğrencileri halk oyunlarını meslek olarak kabul etmemektedir. Bu oran %37.2 meslek olarak kabul etmekte, %59.5 meslek olarak kabul etmemekte, %3.3 kararsız olarak tesbit edilmiştir.

300 orta ğretim ğrencisi üzerinde yapılan anket sonucunda, ğrenciler Türk halk oyunlarını sanat olarak görmektedirler (%73.3). %18.6 eğence etkinlik, %2.8 ne olduğunu bilmeyen, %5.3 hem sanat hem de eğence ve etkinlik olarak görmektedir.

Öğrencilerin ve derneklerin halk oyunları oynama amaçları şöyle tesbit edilmiştir: %27 kültür ürünlerimizi öğrenmek, %26.4 hiçbir fikri yok, %10.6 gösteri ve yarışmalara katılmak, %10 arkadaş ve evre edinmek, %9.4 önce öğrenip, sonra öğretmek, %6 boş zamanları değerlendirmek, %5.6 seyahat ve festivallere katılmak, %2 eğlenmek amacıyla dernek ve halk oyunları çalışmalarına katılmaktadırlar.

Orta ğretim öğrencileri halk oyunları öğreticisinde olması gereken özellikleri ise şöyle sıralamaktadırlar: %28'i bilgili, %26.3' öğretebilme yeteneği olmalı, %25.8'i sakın ve sabırlı olmalı, %11.5'i herhangi bir fikri yok, %8.4' çocukları sevmeli görüşünü paylaştıkları tesbit edilmiştir.

Öğrenciler anketin 7. maddesindeki "Halk oyunlarına katılma nedenlerini" "sevdikleri için" olarak tesbit edilmiştir.

Bu veriler göz önüne alınarak, tezimin sonucunda şu önerilere yer verilmesi uygun görülmüştür: Kültürel değerlerimizin en önemlilerinden birisi olan halk oyunlarımızın estetik yönden desteklenerek sanatsal değeri olduğu kabul edilmeli ve bu doğrultuda çalışmalar yapılmalıdır. Çocuğun sosyal gelişimini sağlayan, kültür değerlerini öğrenmesi ve sahip çıkılması açısından folklor ve halk oyunları çalışmalarıyla boşluklar doldurulup, bireyin zihinsel ve

fiziksel gelişimi olumlu yönde eğitilmesi sağlanacaktır.

Halk oyunlarımızın kaybolmasını önlemek için bugüne değin pek çok dernek çalışmalarda bulunmuştur. Ancak gözlenen odur ki bu çalışmaların merkezi bir yönetim birimi ve koordinasyon kurulları oluşturularak eğitim ve öğretim kurumlarının amaca yönelik çalışmalar yapması sağlanmalıdır. En önemlisi okullardaki çalışmalar okul müdürlerinin inisiyatifinden alınıp Milli Eğitimce müfredat programlarına alınmalıdır. Milli Eğitimin folklor ve halk oyunlarına gereken önemi vermesi şarttır. Uygulamalardaki aksaklıklar düzeltilmeli, halk oyunları amaç olarak görülmeli, orta öğretimde her okulda öğretmenler kurulu kararınca okutulması gerekli dersler listesi içinde yer almalıdır.

Kültür yozlaşmalarını önleyici bilgilere sahip, insanı seven ve konunun uzmanı kişiler tarafından yetiştirilen folklor ve halk oyunları öğreticileri üniversite mezunu olup Milli Eğitim camiasında kadrolu öğretmen olarak görev almaları sağlanmalıdır. Böylece her orta öğretim kurumunda folklor ve halk oyunları dersi işinin uzmanı şahıslar tarafından öğretilerek daha yararlı olunacaktır.

Nitekim 1997-1998 eğitim ve öğretim yılında folklor ve Türk Halk Oyunları seçmeli ders olarak konulmuş olup bu konudaki eksiklikler ve yanlışlıklar giderilmeye çalışılmaktadır. Milli Eğitim çerçevesi içerisinde konulan Folklor ve Halk Oyunları dersinin amacı, okul adına halk oyunları ekibi çıkarmak değil, öğrencilerin birbirlerine karşı Türk toplumunun en önemli değerlerinden olan insanı sevme ve sayma, çevreyi koruma, kültür değerlerini tanıma ve sahip çıkma, bireyin maddi ve manevi değerlerini geliştirme, sosyalleştirme ve A'dan Z'ye Türk halk oyunları ve Halk Biliminin (Folklor'un) tanıtılması olmalıdır.

Okulu temsil edecek halk oyunları ekibi öğretmen ve öğrencilerin seçimiyle kurs çalışması yapılarak oluşturulmalıdır. Bireysel ve toplu etkinlik adı altında işlenen Folklor ve Halk Oyunları derslerinde, öğrencilerin derse olan ilgi ve alakalarını ölçmek amacıyla genellikle vücut, ayak ve kol çalışmaları, yapıp devamında da figür çalışmalarına yer verilmelidir. Çocukların Türk halk oyunlarına ısınmaları, kendi kabiliyetlerini tanımaları sağlanmalıdır.

Bunlara ek olarak; folklor ve halk oyunlarının geniş tanımları, ortaya çıkışları, neleri ifade ettikleri anlatılarak ritm, halk türküleri (oyun, müzik ve türküleri) ve yedi bölgenin folklorik özellikleri göz önüne alınarak grup çalışmalarına yer verilmelidir.

Folklor ve halk oyunları dersi haftada 2 saat olarak Milli Eğitim müfredatı içerisinde yerini almıştır. Ancak her okulda uygulamaya konulmadığı da bilinen bir gerçektir.

KAYNAKLAR

1. ATAMAN, S.Y.; "Türk Halk Oyunları", Barlar, İstanbul 1977, s.23-24-25-26-27
2. ATAMAN, S.Y.; "III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri", III. cilt Halk Müziği, Oyun, Tiyatro, Eğlence, Ankara 1987, s.39
3. KESKİN, E.; "Enver Keskinle Halk Oyunları Öğrenimi", Ankara 1975, s.4
4. TAN, N.; "Folklor (Halk Bilimi) Genel Bilgiler", İstanbul 1988, s.5
5. BAYKURT, Ş.; EVLİYAOĞLU, S.; "Türk Halk Bilimi", Ankara 1988, s.20-21-25
6. ÖZBEK, M.; "Folklor ve Türkülerimiz", İstanbul 1975, s.13
7. ACIPAYAMLI, O.; "III. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi Bildirileri", I. cilt, Ankara 1986, s.21
8. ÖRNEK, S.V.; "Halk Bilimi", İş Bankası Kültür Yayınları 180, Ankara 1977, s.15
9. AYDIN, C.; "Türk Halk Oyunları ve Halk Müziği", Ankara, s.210-211

10. ALYANSOĞLU, F.; "Bireylerin Sosyalleşmesinde Halk Oyunlarının Etkisi", Yüksek Lisans Tezi, Haziran 1995, s.3
11. AY, G.; "Folklora Giriş", İstanbul 1990, s.83
12. DEMİRCİOĞLU, Y.Z.; "Türk Folklor Araştırmaları Dairesi", 1967, C.11, Sayı 221, s.4604
13. KOCAOLUK, M.Ş.; "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği", 1992, s.4
14. KAFKAS, İ.G.; "Okul Yöneticilerin Danışman Kitabı", İstanbul 1993, s.63
15. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu; İlköğretim Programı, İstanbul, 1994, s.1245,1246,1247,1248
16. AYDOĞMUŞ, K.; BALTAŞ, A.; DAVASLIGİL, Ü.; GÜNGÖRMÜŞ, O.; KONUK, E.; KORKMAZLAR, Ü.; KÖKNEL, Ö.; NAVARO, L.; OKTAY, A.; RAZON, N.; YAVUZER, H.; "Ana-Baba Okulu", İstanbul 1992, s.9-11
17. ÖZGÜR, İ.N.; Çeviren, "Çocuk Psikolojisi" İstanbul 1979, s.65-66
189. ÖZDOĞAN, B.; "Çocuk ve Oyun", Anı Yayıncılık, Ankara 1997, s.95
19. DÖKMEN, Ü.; "Sosyometri ve Psikodrama", 1995, s.48-49-50

EKLER**EK 1****ÖĞRETİCİLERE UYGULANAN ANKET**

1. Adınız-Soyadınız?
2. Yaşınız?
3. Öğrenim durumunuz?
4. Mesleğiniz?
5. Halk oyunları ile kaç yıldır uğraşıyorsunuz?
6. Öğrettiğiniz oyunları nasıl öğrendiniz?
7. Konuyla ilgili bilimsel çalışmalarınız var mı?
8. Konuyla ilgili yayınları izliyor musunuz?
9. Konuyla ilgili toplantılara (kongre, sempozyum, seminer v.b.) katılıyor musunuz?
10. Sizce halk oyunlarının toplum içindeki konumu nedir?
11. Halk oyunlarını kaybolmaktan kurtarmak gerekiyorsa bunun yöntemi ne olmalı?
12. Milli Eğitimin halk oyunları konusundaki tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
13. Halk oyunları ile uğraşan kurumların bu konudaki tutumlarını nasıl

değerlendiriyorsunuz?

14. Daha sağlıklı çalışmalar nasıl yaratılabilir? Bu konuda devlet ve folklor kurumlarına ne gibi görevler düşmektedir?
15. Yukarıdaki soruların doğrultusunda sizce halk oyunları orta öğretimde (orta-lise) okutulması gereken bir ders midir?
16. Bir önceki soruya verdiğiniz cevap olumlu ise halk oyunları derslerinin konumu ne olmalıdır?
 - a) Seçmeli
 - b) Zorunlu
17. Sizce halk oyunları öğreticilerinde olması gereken özellikler nelerdir?
18. Sizce orta öğretimde halk oyunları çalışmaları nitelik açısından amaç mı yoksa araç mı olmalıdır?

EK 2**ÖĞRENCİLERE UYGULANAN ANKET**

1. Adınız-Soyadınız?
2. Yaşınız?
3. Mesleğiniz?
4. Öğretim durumunuz?
5. Halk oyunları ile ilgilendiniz mi? Nasıl?
6. Okuduğunuz okulda halk oyunları çalışmaları var mı? Varsa katılıyor musunuz?
7. Okulunuzdaki halk oyunları çalışmalarına katılma nedeniniz (severek mi - zorlama ile mi) nedir?
8. Sizce okulunuzda halk oyunları dersi ve halk bilim dersi seçmeli olarak konulmalı mı?
9. Halk oyunları ile Folklor teriminin anlamlarını biliyor musunuz? Aynı anlamda mıdır?
10. Halk oyunu oynamak için ne gibi özellikler gereklidir?
11. Halk oyunu öğreticisinde ne gibi özellikler olmalıdır?
12. Bazı üniversitelerde (konservatuarlarda) Türk Halk Oyunları bölümü olduğunu biliyor musunuz?
13. Bu bölümü seçmek ister misiniz?

- 14- Halk oyunlarımızın toplumdaki yeri ve önemi nedir?
- 15- Bugüne kadar halk oyunları ile ilgili bir gösteri izlediniz mi?
- 16- Gösterilere çıktıysanız çevrenin size bakış açısı ne oldu?
- 17- Türk Halk Oyunlarını, bir sanat olarak mı, yoksa eğlence, etkinlik olarak mı görüyorsunuz?
- 18- İleriki yaşlarda Türk Halk Oyunlarına devam etmeyi istiyor musunuz?
- 19- Türk Halk Oyunlarını tamamlayan, ritm, müzik, yöre kılık-kıyafetleri gibi konularda bilginiz var mı?
- 20- Türk Halk Oyunlarını oynama amacınız nedir?

ÖZGEÇMİŞ

21.04.1963 Erzincan-Kemah doğumlu. İlk öğrenimini İstanbul Öğretmen Zekeriya Gücer İlkokulu'nda, orta öğrenimini Kartal Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Sağlık Meslek Lisesi Laborant Bölümünde tamamladı. 1983 yılında okumaya hak kazandığı İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümü'nden 1989 yılında mezun oldu. Uzun yıllar Folklor Kurumu Türk Halk Müziği bölümünde çalışmalarını sürdürdü. Kars-Göle 100. yıl Lisesi, İstanbul Yabancı Dil Ağırlıklı Şehremini Lisesi, İstanbul Bahçeşehir Atatürk lisesi'nde müzik öğretmenliği görevinde bulundu. 1993 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yüksek lisans eğitim programına girdi. Halen Kartal-Yakacık Şeyh Şamil İlköğretim Okulu'nda müzik öğretmenliği görevini sürdürmekte olup, Elifsu adında bir kızı bulunmaktadır.